

İsrarlı Takip Suçu*

The Crime of Stalking (TPC 123/A)

Şaban Cankat TAŞKIN**

ÖZ

Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) 2022 yılı Mart ayı içerisinde sunulan "Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" ile Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) "Hürriyete Karşı Suçlar" başlıklı yedinci bölümüne "İsrarlı takip" başlıklı 123/A maddesi eklenmesi önerilmiştir. Teklif TBMM genel kurulu tarafından 12.05.2022 tarihinde 7406 sayılı Kanun'un 8. maddesinde kabul edilerek yasalaşmıştır. TCK m. 123/A olarak düzenlenen söz konusu düzenleme 31848 sayılı ve 27.05.2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yayımlandığı tarih itibariyle yürürlüğe girmiştir.

Bu madde ile, ısrarlı bir şekilde fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi şekilde huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. İkinci fıkrada suçun cezayı artıran nitelikli halleri, üçüncü fıkrada ise bu suç öngörülen muhakeme (soruşturma) şartı düzenlenmiştir.

Bu düzenleme ile başta mağdurun sosyal medya hesaplarındaki hareketlerini takip ve kontrol etmek (stalking) ile bundan bağımsız olarak fiziksel dünyada mağduru sık sık aramak / mağdura sık sık mesaj göndermek ve hatta üçüncü kişileri kullanarak temasta bulunmak gibi günlük yaşamda bireylerin sıklıkla karşılaştığı ancak belli bir suç tipine girmediği için yaptırımsız kalan davranışların yaptırımı bağlandığı görülmektedir.

Kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu (TCK m. 123) bu nitelikteki eylemleri yaptırımı bağlamakta yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle, TCK'ya eklenen 123/A maddesinin önemli bir eksikliği giderdiği düşünülmektedir.

İsrarlı takip suçu başka ülkelerin ceza kanunlarında da düzenlenmektedir. Ancak diğer ülke düzenlemeleri, bazı yönleriyle TCK'daki düzenlemeden farklılıklar içermektedir. Çalışmamızda, ısrarlı takip suçu, diğer ülkelerdeki benzer suç tipleriyle kıyaslanarak değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: İsrarlı takip suçu, TCK 123/A, stalking, siberstalking, kişilerin huzur ve sükununu bozma, ciddi huzursuzluk, fiziksel takip.

* Makale gönderim tarihi: 06.12.2022. Makale kabul tarihi: 09.05.2023. Şaban Cankat Taşkın, "İsrarlı Takip Suçu", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 10, Sayı 1, 2023 s. 91-135, <https://doi.org/10.46547/imuhfd.2023.10.1.5>.

** Dr. Öğr. Üyesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi, cankattaskin@aydin.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-6312-472X>.

ABSTRACT

With the „Draft Law Amending the Turkish Penal Code and Some Laws“ submitted to the Turkish Grand National Assembly (TBMM) in March 2022, the seventh chapter of the Turkish Penal Code (TCK) titled „Crimes Against Freedom“, titled „The Crime of Stalking“. It is suggested to add article 123/A. The proposal was accepted by the General Assembly of the Grand National Assembly of Turkey on 12.05.2022 in Article 8 of the Law No. 7406 and became law. The said regulation, which was issued as 123/A, entered into force as of the date it was published by being published in the Official Gazette numbered 31848 and dated 27.05.2022.

With the proposed regulation, following and controlling (stalking) the movements of the victim on social media accounts and accordingly calling the victim frequently / sending messages to the victim frequently, getting angry when there is no response, are sanctioned. The crime of deterioration of the peace and tranquility of people (TPC 123) cannot sanction such actions. For this reason, we think that Article 123/A of the TPC eliminates a serious deficiency.

Stalking is regulated as a crime in the penal laws of other countries. However, other country regulations differ from the proposal in some aspects. In our study, stalking crime was evaluated by comparing it with its counterparts in other countries.

Keywords: the crime of stalking, TCK 123/A, stalking, cyberstalking, crime of deterioration of the peace and tranquility of people, serious uneasiness, physical pursuit.

Giriş

Türk Ceza Kanunu'na yeni giren TCK 123/A maddesi ile ısrarlı bir şekilde fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi şekilde huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verileceği hüküm altına alınmış; ikinci fıkrada suçun cezası artıran nitelikli halleri, üçüncü fıkrada ise suçun muhakeme (soruşturma) şartı düzenlenmiştir¹.

1 Düzenleme şöyledir:

“Israrlı takip

Madde 123/A: “(1) Israrlı bir şekilde; fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi şekilde huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Suçun;

- Çocuğa ya da ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı işlenmesi
- Mağdurun okulunu, işyerini, konutunu değiştirmesine ya da okulunu veya işini bırakmasına neden olması
- Hakkında uzaklaştırma ya da konuta, okula ya da işyerine yaklaşmama tedbirine karar ver-

Suç tipiyle, mağdurun sosyal medya hesaplarındaki hareketlerini takip ve kontrol etmek (stalking) ve buna bağlı olarak mağduru sık sık aramak / mağdura sık sık mesaj göndermek vb. davranışların getirilen düzenleme ile yaptırma bağlandığı söylenebilir. Zira hakaret, şantaj, tehdit gibi eylemlerin TCK'da açık yaptırımı varken, kişinin sosyal medya hesabındaki hareketlerin takip edilmesi şeklindeki eylem TCK m. 123'deki suç tipiyle tam olarak karşılanamamaktadır². Bu konudaki diğer önemli etken ise ısrarlı takip olarak belirtilen hareketlerin birçoğunun aslında hukuka uygun eylemler olarak her gün karşılaşılabilen davranışlar olmasıdır. Bu nedenle, TCK'ya 123/A şeklinde bir maddenin eklenmesinin bir gereklilik olduğu ve ciddi bir gereksinimi karşıladığı düşüncesindeyiz³.

Israrlı takip suçunun başka ülkelerin ceza kanunlarında da yer aldığı görülmektedir. Ancak diğer ülke düzenlemeleri ile TCK'daki düzenleme bazı yönlerden farklılıklar taşımaktadır. Getirilen düzenlemenin karşılaştırmalı hukuktaki benzer düzenlemelerle kıyaslanmasıyla, düzenleme hakkındaki eleştiriler aşağıda belirtilmiştir.

I. Tanım, Kavram ve Karşılaştırmalı Hukuktaki Durum

A. Siber Zorbalık, Siber Taciz, Israrlı Takip Kavramlarının Karşılaştırılması

Sözlükte “zorbaca davranışta bulunma, müstebitlik” olarak ifade edilen zorbalık (bullying) kavramı, kasıtlı olarak güç kullanarak, tehdit veya başka bir şekilde başka bir insan üzerinde egemenlik kurulması veya başkasının incitilmesi olarak tanımlanabilir⁴.

ilen fail tarafından işlenmesi, halinde faile bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Bu maddede düzenlenen suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlıdır”

- 2 Şaban Cankat Taşkın, “Stalking (Siber Gözetlenme) Eyleminin Ceza Hukukundaki Yaptırımının Değerlendirilmesi”, *Uluslararası Bilişim ve Teknoloji Hukuku Sempozyumu, Tebliğler Kitabı*, (Ed: Şerafettin Ekici, Ekrem Solak, Muhammed Emre Avşar), Adalet Yayınevi, Ankara, Aralık 2021, s. 307. (Siber Gözetlenme), Aynı yönde bkz: Neslihan Can, “Stalking By Partner In The Context of Violence Normalised Myths”, *The 10th Anniversary of the Istanbul Convention, Italian- Turkish Conference*, Pisa, 18th June 2021, Edited by: Valentina Bonini, Rahime Erbaş, 2021, Pisa University Press, s. 167,
- 3 Taşkın, Siber Gözetlenme, s. 308. Aynı yönde bkz: Can, Stalking, s. 166, 167, 170. Aynı yönde ayrıca bkz: Volkan Maviş, “Ceza Hukuku Boyutuyla Siber Zorbalık”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 29, Sayı 3, 2021, s. 2475-2488. Aksi yöndeki görüş için bkz: Kerim Çakır, “Sosyal Ağlarda Siber Zorbalık ve Ceza Hukuku”, *Uluslararası Bilişim ve Teknoloji Hukuku Sempozyumu, Tebliğler Kitabı*, Ed: Şerafettin Ekici, Ekrem Solak, Muhammed Emre Avşar, Adalet Yayınları, Ankara, 2021, s. 206. Yazar, TCK'daki hakaret, tehdit, taciz, kişinin huzuru ve sükununu bozma suçları gibi suç tiplerinin ısrarlı takip eylemini zaten karşıladığı, bu nedenle ayrı bir düzenlemeye gerek olmadığı keza beyan suçu niteliğindeki siber zorbalığın ceza kanununda ayrıca düzenlenmesinin belirlilik ve orantılılık ilkeleri bakımından ciddi sorunlara yol açabileceği görüşündedir. Benzer görüş için bkz: Maviş, s. 2491.
- 4 Esra Gökçen Kaygısız, “Şiddetin E-Hali: Siber Zorbalık”, *TİHEK Akademik Dergisi Şiddetin Önlenmesi Özel Sayısı*, Sayı 4-5, 2020, s. 162, 163.

Siber zorbalık (cyber-bullying) ise, zorbalığın internet ve bu ağda yer alan özellikle sosyal medya mecraları üzerinden gerçekleştirilen görünümüdür⁵. Siber zorbalık temel anlamda sanal ortamda gerçekleşmesi bakımından geleneksel zorbalıktan ayrılır⁶. Öyleyse, siber zorbalığı mağdurun iç huzurunun sosyal medya mecraları, e posta ve diğer internet uygulamaları gibi iletişim araçları aracılığıyla bozulması; mağdurun rahatsız edilmesi, küçük düşürülmesi, kişisel bilgilerinin yayılması olarak tanımlamak mümkündür⁷. Ancak kavramı kesin olarak tanımlamak, pek çok davranışın siber zorbalık olarak tanımlanabilmesinden ötürü oldukça güçtür⁸.

Başka bir söyleyişle siber zorbalık, bilgi ve iletişim teknolojileri veya iletişim ağları vasıtasıyla bir bireyin veya grubun bir başka birey veya grup tarafından tehdit edici, onur kırıcı, ırkçı⁹ veya utandırıcı nitelikte mesaj veya görsel paylaşımlarla sürekli olarak rahatsız edilmesidir¹⁰.

Siber zorbalık, bir ya da birden fazla kişinin elektronik iletişim araçlarını kullanmak suretiyle anlık veya sürekli olarak, kendisini savunma gücüne sahip olmayan bir kişi ya da gruba yönelik olarak kasıtlı bir şekilde gerçekleştirilen; teknik yöntemler kullanılarak uygulanan psikolojik, sosyal, sözel veya görsel saldırgan davranışlar olarak da tanımlanabilir¹¹. Bu nedenle, siber zorbalıkta failin geleneksel zorbalıktan farklı olarak mağdurla mutlaka yüz yüze gelmesine gerek yoktur¹². Geleneksel zorbalıkla siber zorbalık arasındaki en temel fark

5 Fabio Sticca, Sonja Perren, "Is Cyberbullying Worse than Traditional Bullying? Examining the Differential Roles of Medium, Publicity, and Anonymity for the Perceived Severity of Bullying", *Journal of Youth and Adolescence*, Cilt 42, 2013, s. 739-750; Nick Hunter, *Cyber Bullying (Hot Topics)*, Raintree Books, London, 2012, s. 6.

6 John M. Hyland, Pauline K. Hyland, Lucie Corcoran, *Cyber Aggression and Cyberbullying (Widening the Net)*, içinde: Hamid Jahankhani (Editor), *Cyber Criminology*, Springer, Cham, 2018, s. 55.

7 Kaygısız, s. 164.

8 Sharlene Chadwick, *Impacts of Cyberbullying, Building Social and Emotional Resilience in Schools*, Springer, London, 2014, s. 2.

9 Siber ırkçılık da siber zorbalık kapsamındadır, bkz: Gail Mason, Natalie Czapski, "Regulating Cyber Racism", *Melbourne University Law Review*, Cilt 41, 2017, s. 28. Siber ırkçılık Avusturya'da 1992 tarihli Yayın Hizmetleri Yasası ile yasaklanmış ve cezai yaptırıma bağlanmıştır. Bkz: Mason/Czapski, s. 287, 298, 302, 304.

10 Çakır, s. 197; Hunter, s. 10, s.18; Jordana Navarro, "Virtual danger An overview of interpersonal cybercrimes", s. 112 (içinde: *The Human Factor of Cybercrime*, Rutger Leukfedt, Tomas J. Holt ,Editors), Routledge, New-York 2020.

11 Servet Yetim, "Siber Zorbalık, Türkiye ve ABD Karşılaştırması (ABD v Drew Dosyası)", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı 120, 2015, s. 328; Justin W. Patchin, Sameer Hinduja, *Cyberbullying An Update and Synthesis of the Research*, içinde: Hinduja, S., & Patchin, J. W., *Bullying beyond the schoolyard: Preventing and responding to cyberbullying*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2009, Corwin Press, s. 14

12 Yetim, s. 330.

da budur. Zira siber zorbalıkta mağdur çoğu kez failin kim olduğundan habersizdir; keza klasik zorbalıkta mağdurun vücut bütünlüğü tehdit altındayken siber zorbalıkta ruh bütünlüğü tehdit altındadır¹³. Geleneksel zorbalıkta da siber zorbalıkta da faille mağdur arasında güç dengesizliği bulunmaktadır ve her iki zorbalık türünde de fail eylemini kendisini savunması zor olan veya mümkün olmayan mağdura yöneltir¹⁴. Siber zorbalık çevrimiçi olarak gerçekleşir, ancak çevrimdışı alanlara da taşınabilir. Aynı şekilde, çevrimdışı dünyada başlayıp çevrimiçi davranışlara da dönüşebilir. Farklı şekillerde ortaya çıkabilir. Sadece kelimelerde değil, resimlerde ve videolarda var olabilir ve herhangi bir toplumun herhangi bir üyesi için herhangi bir düzeyde ortaya çıkabilir¹⁵.

Siber zorbalık kavramını ilk kullanan Kanadalı eğitimci Bill Belsey, kavramı bilişim araçları ve e-posta, cep telefonu, telefon, çağrı cihazı gibi farklı iletişim araçları üzerinden, değişik yöntemlerle (web sitesi, metin mesajı, anlık yazışma gibi) mağdurlara zarar vermek amacıyla bireyler veya gruplar tarafından kasten ve sistematik/düzenli olarak gerçekleştirilen düşmanca davranışlar olarak tanımlamıştır¹⁶.

Siber zorbalık¹⁷ (cyberbullying) ile siber takip (cyberstalking), birbirine yakın özellikler taşımakla birlikte, farklı kavramlardır¹⁸. Siber takip, tekrarlayan taciz ve tehdit edici iletişimler yoluyla başka bir kişiyi takip etmek için elektronik iletişimin kullanılması anlamına gelir¹⁹. Başka bir deyişle siber takip, mağdurun rızası dışında herhangi bir bireyin internet etkinliğini izlemek, mağdurun en çok etkileşimde bulunduğu akranlarını/arkadaşlarını bulmak, mağdur adına örneğin sahte bir facebook hesabı oluşturmak, kendisine veya kendisine e-posta göndermek veya mesajlaşmak gibi yöntemlerle gerçekleştirilebilir²⁰.

13 Yetim, s. 333.

14 Pavica Sheldon, Philipp A. Rauschnabel, James M. Honeycutt, *The Dark Side of Social Media (Psychological, Managerial and Societal Perspectives)*, Elsevier Inc, UK, 2019, s. 77.

15 Alison Attrill-Smith, Caroline Wesson, "The Psychology of Cybercrime", içinde: Thomas j Holt, Adam M Bossler (Editors), *The Palgrave Handbook of International Cybercrime and Cyberdeviance*, Palgrave-Mac Millan, Switzerland 2020, s. 665.

16 Nicola Simmons, Keel Cottrelle, *Cyber-bullying and The Law*, s. 3. http://www.mbfxc.com/uploads/4/1/8/4/4184069/cyberbullying_and_the_law.pdf (Erişim Tarihi: 29.10.2021).

17 Kate E. Schwartz, "Criminal Liability for Internet Culprits: The Need for Update State Laws Covering The Full Spectrum of Cyber Victimization", *Washington University Law Review*, Cilt 87, Issue 2, January 2009, s.411. Aynı yönde bkz Jacqueline D. Lipton, "Combating Cyber-Victimization", *Berkeley Technology Law Journal*, Cilt 26, Spring 2011, s. 1109-1112.

18 Lipton, s. 1108.

19 Kowalski, Susan P. Limber, Patricia W. Agatston, *Cyber Bullying, Bullying in the Digital Age*, Blackwell Publishing, First Published, UK, 2008, s.50; benzeri yönde bkz Sheldon & Rauschnabel & Honeycutt, s.76.

20 Philip Cook, Tammy L Hodo, *When Women Sexually Abuse Men (The Hidden Side of Rape, Stalking, Harassment, and Sexual Assault)*, Preager, USA, 2013, s. 105.

Fail, siber takipte mağdurun akranlarını/arkadaşlarını mağduru tehdit edici / taciz edici / karalayıcı içeriklerle kötüler veya mağdurun kişisel siber alanını işgal ederek mağdurda korku yaratır²¹. Ancak her iki eylemde de süreklilik esastır²².

İfade edilmesi ve dikkat çekilmesi gereken husus şudur ki siber ısrarlı takip siber zorbalığın değil siber tacizin bir türüdür. Bu nedenle siber ısrarlı takip kavramının siber tacizin ve dolayısıyla siber ısrarlı takibin bir türü olarak anlaşılması gerekir²³.

Ne var ki bir eylemin süreklilik taşıyıp taşımadığı konusunda kesin bir ölçüt bulunmamakla birlikte, Bedfordshire Üniversitesi bünyesinde bulunan Ulusal Siber-Stalking Araştırma Merkezi (The National Centre for Cyberstalking Research: NCCR)²⁴ bir eylemde ısrar unsurunun gerçekleşmiş sayılması için eylemin en az dört haftalık bir süreçte asgari on kez tekrarlanması gerektiğine işaret etmektedir²⁵. Kaliforniya Ceza Kanununda (paragraf 646.9) ise ısrar unsurunun gerçekleşmesi için eylemin “belirli bir süre içinde en az iki kez işlenmesi” şartı aranmaktadır²⁶.

Başka bir görüş ise bir eylemin siber takip sayılabilmesi için ısrar, mağdurun kişisel mahremiyetine saldırı, mağdurun tehdit ve rahatsız edilmesi ile bu unsurun yargısal anlamda kanıtlanabilir veya soruşturulabilir olması ile mağdurun kendisine, ailesine, evcil hayvanlarına, sosyal medya hesaplarına mallarına yönelik ciddi bir tehlikenin oluşması durumunda o eylemin siber ortamdaki ısrarlı takip olarak tanımlanabileceğini ifade etmektedir²⁷. Bu nedenle siber takipte, sanal ortamda çevrim içi veya çevrimdışı şekilde mağdurla, elektronik cihazları, zaman ve ortam tanımadan kullanarak bir temas söz konusudur²⁸.

21 Debarati Halder, K Jaishankar, *Cyber Crime and the Victimization of Women (Laws, Rights and Regulations)*, Information Science Reference, USA, 2012, s. 131.

22 Patchin, Hinduja, s. 14.

23 Richard A Lingg, “Stopping Stalkers: A Critical Examination of Anti-Stalking Statutes”, *St John’s Law Review*, Cilt 67, Sayı 2, 1993, s. 375.

24 <https://www.beds.ac.uk/nccr/> (Erişim Tarihi: 19.7.2022).

25 Haider M al- Khateeb, Gregory Epiphaniou, *How technology can mitigate and counteract cyber-stalking and online grooming*, Computer Fraud& Security, 2016, s. 14. Nitekim pek çok ülkede, ısrarlı takipten soruşturma açılabilmesi için en az iki kez ortalama bir insanın huzur ve sükununu bozabilecek veya ona zarar verebilecek eylemlerin varlığı şartı aranmaktadır. (Bozbayındır & Önok, s. 304)

26 Soygüt, s. 2803. Eylemin en az iki kez tekrarlanması durumunda ısrarlı takip oluşturacağına ilişkin başka bir görüş için bkz Alper Uyumaz, İdris Akdağ, “Türk Özel Hukukunda Şiddet ve Israrlı Takip Kavramı İle Israrlı Takip Mağdurunun Korunması”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 19, Sayı 2, 2015, s. 56.

27 Sheldon, Rauschnabel, Honeycutt, s. 77.

28 Sheldon, Rauschnabel, Honeycutt, s. 77.

Buna karşın siber zorbalık, herkese açık duyuru panoları, sohbet odaları, e-postalar, bloglar vb. sanal alanlar dahil olmak üzere siber alanda sert veya kaba kelimelerle mağdura saldırmak anlamında kullanılabilir. Bu bağlamda siber zorbalık özellikle kişinin vücut şekli, cinsiyeti, fiziksel veya zihinsel yetersizliği, ırkı, rengi, görüşü, eğitim durumu, dili vb. ile alay etmek için yapılır²⁹.

Bu bağlamda siber zorbalık bilişim sistemleri aracılığıyla bir başka internet kullanıcıyı korkutmak, tehdit etmek, aşağılamak olarak tanımlanabilir³⁰. Ne var ki kavramın belli eylemlerle sınırlandırılabilmesi ve kesin olarak tanımlanması oldukça güçtür³¹.

Siber zorbalığa (ve niteliğine uygun düştüğü ölçüde siber takibe) verilebilecek en yaygın örnekler, mağdurun sosyal medya üzerinden taciz edilmesi, mağdura sosyal medya üzerinden şantaj yapılması, mağdura sosyal medya üzerinden hakaret edilmesi, mağdura aşırı yakınlık gösterilmesi³² ve küçük düşürülmesi³³, mağdurun rızası olmadan sosyal medya profiline ısrarla bakılması, mutlu tokat (happy slapping)³⁴, mağdur adına sahte hesap profilleri oluşturulması, mağdurun sosyal medya hesaplarındaki hareketlerinin sürekli izlenmesi, mağdurun sık sık aranması, mağdura sık sık kısa mesaj gönderilmesi, şifrelerinin kırılması gibi mağdurun iç huzurunu ve dengesini bozan ancak belli hareketlerle sınırlandırılmayan eylemlerdir³⁵. Bu bağlamda kişilere online ortamda rahatsızlık verme, hareket etme, kişileri taciz ve tehdit etme si-

29 Halder, Jaishankar, s. 131.

30 Raphael Almagor-Cohen, *Confronting The Internet's Dark Side, Moral and Social Responsibility on The Free Highway*, Cambridge University Press, First Published 2015, s.99.

31 Gülşah Bozbayındır-Bostancı, "Cyberbullying and Criminal Law", İstanbul *Hukuk Mecmuası*, Cilt 77, Sayı 1, 2019, s. 427; Emily Finch; *The Criminalisation of Stalking: Constructing The Problem And Evaluating The Solution*, Cavendish Publishing, First Published in Great Britain, 2001, s. 1 & 9-10.

32 Mağdura aşırı yakınlık gösterilmesi de "stalking" eyleminin bir türüdür. Daniel C. Semenza, "Dating and Sexual Relationships in the Age of the Internet", içinde: Thomas j Holt, Adam M Bossler (Editors), *The Palgrave Handbook of International Cybercrime and Cyberdeviance*, Palgrave-Mac Millan, Switzerland 2020, s. 1079.

33 Małgorzata Skórzewska-Amberg, M. Global Threats But National Legislations—How to Adapt to the New Cyberspace Society, İn: Emilio C. Viano (Editor), *Cybercrime, Organised Crime, and Societal Responses (International Approaches)*, Springer Publishing, Switzerland, 2017, s. 70.

34 "mutlu tokat": mağdurun çaresiz veya düşkün anındaki görüntülerinin cep telefonuna gülerak kaydedilerek sosyal medyada sanki eğlenceli bir durum varmış gibi yayınlanması ve izleyenlerin bundan keyif almasının istenmesidir. Burada genellikle arkadaş olan saldırganlardan birisi gözüne kestirdiği bir kişiye (genellikle mağdur genç olur) aniden tokat atar ve diğer saldırgan da bu anı kameraya alır, ardından sosyal medyada paylaşır. Davranış çoğu kez tokattan öteye geçerek yasal sonuçlar doğurabilecek düzeye erişir. Kowalski/ Limber/ Agatston, s. 46, s. 51.

35 Kaygısız, s.162; Kowalski, Limber, Agatston, s. 46-51; Navarro, s. 117.

ber zorbalığın en yaygın görünümüleri olarak ifade edilebilir³⁶. Bunun yanı sıra mağdurun etnik kökeni, dini, cinsiyeti, sosyal ve ekonomik durumu veya diğer kişisel özellikleri hakkında nefret içerikli söylemlerle mağdurun rahatsız edilmesi, kimliğinin çalınması, mağdur adına sahte sosyal medya hesabı oluşturulması, mağdurun sosyal medya platformlarından rızası hilafına çıkarılması gibi görünümüleriyle de siber zorbalık ortaya çıkabilmektedir³⁷. İlerleyen süreçte, teknolojiye bağlı olarak çok farklı eylemler siber zorbalık kapsamında değerlendirilebilecektir³⁸.

Siber taciz ise (cyber harrasment), bir kişinin gelen kutusuna istenmeyen e-postalar göndermek, sohbet etmek için kişinin kimliğini zorla bir sohbet grubuna dahil etmek, kişiye taciz edici / alaycı / zorbalık içerikli mailler göndermek suretiyle ve genellikle sözlü eylemlerle işlenebilir ve/veya bu tip eylemleri içerebilir. Siber tacizin en yaygın görünümü mağdura istenmeyen mailler/mesajlar gönderilmesi, mağdurun siber ortamda takip edilmesi, siber mahremiyetin ihlal edilmesi, mağdura yönelik nefret propagandası yapılması, internet ortamında mağdur hakkında başkalarına karalayıcı bilgilerin gönderilmesi, dijital ortamların izinsiz kullanımı gibi eylemlerle ancak daha çok sözlü veya cinselliğe yönelik eylemlerle ortaya çıkabilir³⁹.

Siber şantaj (cyber blackmailing) ise, kişinin gelen kutusuna tehdit içeren e-postalar/mesajlar göndermek, alıcıdan gönderenin taleplerine uymasını istemek veya mağdura özel bilgilerinin ifşa edileceğini veya yanlış bir şekilde gösterileceğini bildirerek şantaj yapmak anlamındadır. Siber şantaj bu türden eylemleri içerir ve böylece fail mağdurun itibarına zarar vermeyi amaçlar⁴⁰.

Siber nefret propagandası (siber ırkçılık: Cyber hate propaganda) eyleminde gönderen fail ile birden fazla alıcı arasında, belirli bir kişiye (mağdura) yönelik, o kişinin görüşü, ırkı, cinsiyeti vb. nedenlerle nefret yaymak amacıyla mağdurla iletişim kurulmasının sağlanması amaçlanır⁴¹.

Bu eylemleri (siber zorbalık veya siber takip) suç olarak düzenleyen ülkelerde suç tipleri maddi ve manevi unsurları, fail ve mağdurları ve korudukları

36 Çakır, s. 199; Sheldon, Rauschnabel, Honeycutt, s.78; George E. Higgins, Jason Nicholson, "The General Theory of Crime", içinde: Thomas j Holt, Adam M Bossler (Editors), *The Palgrave Handbook of International Cybercrime and Cyberdeviance*, Palgrave-Mac Millan, Switzerland 2020, s. 575.

37 Yetim, s. 328,335; Sheldon/ Rauschnabel, Honeycutt, s. 78.

38 Yetim, s. 337.

39 Halder, Jaishankar, s. 131.

40 Halder, Jaishankar, s. 131.

41 Halder, Jaishankar, s. 132.

hukuki değer bakımından farklılıklar gösterir⁴². Ne var ki bu kavramların zaman zaman yasal düzenlemelerde birbirlerinin yerine kullanıldıklarına rastlanılmaktadır⁴³. Zira yukarıda da kısaca özetlendiği üzere, özellikle siber takip, siber taciz, siber zorbalık eylemleri arasında belirgin farklılık yoktur ancak siber zorbalığın tüm bu kavramlardan daha geniş bir içeriğe sahip olduğu ifade edilebilir. Ne var ki ısrarlı takip eyleminin mutlaka siber ortamda gerçekleşmesi gerekmez. Bu nedenle ısrarlı takip siber takipten daha geniş içeriğe sahiptir. Yine yukarıda ifade edildiği üzere, siber ısrarlı takip siber zorbalığın değil siber tacizin bir türüdür. Bu nedenle siber ısrarlı takip kavramının siber tacizin ve dolayısıyla siber ısrarlı takibin bir türü olarak anlaşılması gerekir⁴⁴.

Bir görüş, süreklilik oluşturan siber ırkçılık eyleminin de siber zorbalık kapsamında kabul edilmesi gerektiğini öne sürmektedir⁴⁵. Buna karşın mağdurun karşısına beklenmeyen zamanlarda ve mağdur istemediği halde sık sık çıkılarak mağdurla istemi dışında iletişim kurulmaya çalışılması ise siber zorbalık değil, siber tacizin bir görünümü olan ısrarlı takip kapsamında rahatsızlık verici bir eylem olarak düşünülebilir⁴⁶. Keza GPS, izleme cihazları veya başka bir yöntemle mağdurun konumunun sürekli izlenmesi de ısrarlı takip kapsamında kabul edilebilir⁴⁷. Ancak eylemin ısrarlı takip olarak kabul edilmesi için mutlaka internet üzerinden gerçekleştirilmesi gerekmez. İsrarlı takip, internet üzerinden gerçekleştirilmişse buna ısrarlı siber takip (cyber stalking) denebilir.

İncelediğimiz TCK'nın 123/A maddesi kapsamında, rahatsızlık verici ve mağdurun iç huzurunu bozucu nitelikteki bir eylem internet üzerinden ısrarla gerçekleştiriliyorsa bu eylemin siber takip; internet ortamından veya fiziki

42 Cassie Cox, "Protecting Victims Of Cyberstalking, Cyberharassment, and Online Impersonation Through Prosecutions and Effective Laws", *Jurimetrics*, Spring 2014, Cilt 54, Sayı 3, (Spring 2014), Published by: American Bar Association, s. 279.

43 Yetim, s. 333; Shwartz, s. 410; Lipton, s.1112; Oriola Sallavaci, "Crime and Social Media: Legal Responses to Offensive Online Communications and Abuse", içinde: Hamid Jahankhani (Editor), *Cyber Criminology*, Cham, 2018, s. 5.

44 Lingg, s. 375.

45 Mason, Czapski, s. 284.

46 Ahmet Türkmen, "Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak İsrarlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi," *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 11, Özel Sayı 2009, 2010, s. 1390.

47 Trisha Whitmire, The Arrest and Prosecution of Cyber Stalkers: How „Rational“ are Criminal Justice Decision Makers?", *Spring Term Thesis*, University of Central Florida, 2020, s. 1 <https://stars.library.ucf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1150&context=etd2020> (Erişim Tarihi: 29.10.2021). Cox, Cyberstalking, s. 291; Cook, Hodo, s.105; Andréa Becker, Jessie V. Ford, Timothy J. Valshtein, *Confusing Stalking for Romance: Examining the Labeling and Acceptability of Men's (Cyber)Stalking of Women*, Springer Science+Business Media, LLC, part of Springer Nature 2020, (Published online: 25 November 2020); Navarro, s. 122; Semenza, s. 1079.

takip şeklinde ısrarla gerçekleştiriliyorsa bu eylemin ısrarlı takip olarak tanımlanabilmesinin mümkün olduğunu düşünüyoruz. Zira madde metnindeki “*Israrlı bir şekilde; fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi şekilde huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile...*” ifadesi, ısrarlı takip eyleminin fiziken ve/veya online ortamda gerçekleştirilebileceğine işaret etmektedir⁴⁸. Konunun detaylarına çalışmamızın ilerleyen başlıklarında girilmiştir.

Yetişkin de olsa bir kimseye ısrarla rahatsızlık verilmesi, online ortamda veya fiziken, değişik yöntemlerle bir kimsenin takip edilmesi ısrarlı takip (stalking) kapsamında kabul edilebilir⁴⁹.

Bu bağlamda, zorbalık (bullying) üst kavramının siber zorbalık (cyber bullying) ve siber siber takipçilik (cyberstalking) ile ısrarlı takip (stalking) eylemlerini de kapsadığı ifade edilebilir. Örneğin mağdurun fiziken takip edilmesi siber zorbalık kapsamında sayılmasa da belli koşulların varlığında TCK 123/A'daki siber tacizin bir türü olan ısrarlı takip kapsamında kabul edilebilir. Zira fiziken takipte faille mağdurun mutlaka aynı ortamda bulunması gerekir⁵⁰.

Bir görüşe göre (siber ortamdaki) ısrarlı takip eylemini (siber) zorbalıktan ayıran en önemli ölçüt, failin veya mağdurun çocuk ya da genç olmasıdır. Eğer fail ya da mağdur çocuk veya genç ise eylem (siber) zorbalık, değilse (siber ortamdaki) ısrarlı takip olarak tanımlanmaktadır⁵¹. TCK 123/A kapsamında failin çocuk ya da yetişkin olması eylemin niteliğini değiştirmedığı, mağdurun çocuk olmasının ise ağırlaştırıcı neden olarak düzenlendiği ve siber ısrarlı takibin siber zorbalığın değil, siber tacizin bir görünümü oluşu da gözetildiğinde, bu görüşe katılmadığımızı ifade ediyoruz.

B. Israrlı Takip Kavramı ve Tanımı

Kelime anlamı olarak stalking, hayvanların bir avı öldürmek veya yakalamak için gizlice izlemesi anlamına gelen İngilizce bir sözcüktür⁵². Kavramın sözcük

48 Murat Balcı, Kerim Çakır, “Israrlı Takip Suçu (TCK 123/A)”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 10, Sayı 2, Aralık 2022, s. 325. (Israrlı Takip)

49 Lipton, s. 1109-1112.

50 Naomi Harlin Goodno, *Cyberstalking, a New Crime: Evaluating the Effectiveness of Current State and Federal Laws*, s. 6. <https://law.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=7936&context=expresso> (Erişim Tarihi: 29.10.2021).

51 Yetim, s. 329; al- Khateeb, Epiphaniou, s. 14

52 Jenny Korkodeilou, *Victims of Stalking: Case Studies In Invisible Harms*, Palgrave Macmillan, Cham, 2020, s. 13.

anlamı “musallat olma, sırnaşma veya dadanma” olarak da ifade edilebilir⁵³. Kavram kabaca, bir kişiyi onun rızası olmadan sürekli şekilde gözetlemek olarak tanımlanabilir⁵⁴. Suç boyutuyla ısrarlı takip, mağdurun güvenliğini tehdit eden failin kasıtlı, kötü niyetli, tekrar tekrar devam eden eylemiyle mağdurun iç huzurunu bozması olarak ifade edilebilir⁵⁵. Bu nedenle, hukuken kavramın mutlaka mağdurun fiziken takip edilmesi şeklinde anlaşılması gerekir⁵⁶. Ancak kavramın psikoloji, tıp, hukuk, eğitim gibi farklı bilim alanlarıyla bağlantısı bulunduğu için kavramı kesin olarak tanımlamak oldukça zordur⁵⁷. Keza, kavramın farklı hukuk disiplinleri arasında da farklı şekillerde ifade edildiği belirtilmelidir⁵⁸.

Hukuki anlamıyla kavram genellikle bir kimseden diğerine yönelen ve mağdur üzerinde korkuya neden olacak sonuçlara yol açan, istenmeyen tekrarlanan, rahatsız edici saldırıları tanımlamak için kullanılsa da rahatsız ediciliğin ve tacizin boyutunun yahut sıklığının ne olacağı konusunda kesin belirlemeler yoktur⁵⁹.

Bunun en temel sebebi, ısrarlı takip kavramının çok farklı davranış şekilleriyle ortaya çıkabilmesinin ve bu anlamda başlangıçta tamamen zararsız gibi görünen bazı davranışların rehin alma, insan öldürme ve ciddi tehdide kadar uzanabilmesidir⁶⁰. Kavramın kesin ve kapsayıcı bir tanımı olmadığını ifade etmek gerekir⁶¹. Yine de siber takip eylemi kabaca bir kimsenin elektronik özellikli veya internet özellikli taşıyan cihazlar kullanarak tekrar tekrar takip edilmesi olarak tanımlanabilir⁶².

Bir eylemin ısrarlı takip kapsamında kabul edilebilmesinin en temel koşulu mağdurun sürekli, zaman ve yerden bağımsız olarak fail tarafından ısrarla

53 Soygüt, s. 2785. Özlem Yenerer Çakmut, *Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçları*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2014, s.79, Recep Doğan, “Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, İsrarlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu”, *Ankara Barosu Dergisi*, Sayı 2, 2014, s. 138.

54 Süleyman Özar, “İsrarlı Takip Suçu”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Sayı 71/3, 2022, s. 1400.

55 Cook, Hodo, s. 74.

56 Selin Türkoğlu, *Ceza Hukuku Açısından İsrarlı Takip*, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 9.

57 Soygüt, s. 2785.

58 Uyumaz, Akdağ, s. 52.

59 Korkodeilou, s.18; Janine Kremling, Amanda M. Sharp Parker, *Cyberspace, Cybersecurity, and Cybercrime*, Sage Publications, USA, 2018, s. 163.

60 Korkodeilou, s. 12, 18.

61 Korkodeilou, s. 12; Kremling, Parker, s.163; Navarro, s. 117.

62 Navarro, s. 117.

rahatsız edilerek iç huzurunun bozulmasıdır⁶³. Yasal düzenlemelerde genel anlamda bir eylemin ısrarlı takip olmasının ön koşulu olarak failin davranışının mağdur üzerinde makul ve ciddi bir korku yaratmasının arandığı söylenebilir⁶⁴.

“Stalking” kavramının dilimizde tam karşılığı olmadığı ifade edilmelidir⁶⁵. Kavram değişik eserlerde dilimize “tek taraflı ısrarlı takip”, “ısrarlı takip,” “takipçi tacizcilik”, taciz amaçlı takip” şeklinde çevrilmiştir⁶⁶. Stalking kavramının “siber gözetlenme” olarak ifade edilmesinin daha uygun olacağı yönünde bir görüş öne sürülmüşse de⁶⁷ kanun bu deyimini benimsememiş, bunun yerine madde başlığında ve metninde “ısrarlı takip” deyimini kabul etmiştir. Bu nedenle bu çalışmada da kanunun sistematığıne uyularak “ısrarlı takip” kavramı kullanılmıştır.

C. Kavramın Tarihçesi

“Eski bir davranış, yeni bir suç” veya “saplantının suça dönüşmüş hali” olarak da ifade edilebilecek olan⁶⁸ eylemler ilk kez ABD’de bazıları ölümle de sonuçlanan olayların sonucunda, suç olarak tanımlanmış ve eylem “stalking” olarak adlandırılmıştır⁶⁹.

Israrlı takip kavramı ABD’de hukuken ilk kez 1990’lı yıllarda tartışılmaya başlanmıştır⁷⁰. Kavramın yasalaşma sürecinde Rebecca Schafer adlı genç aktresin bir takipçisi tarafından evinin önünde vurularak öldürülmesi önemli bir kilometre taşıdır. Bu olayın öncesinde ise, 1982 yılında Aktris Theresa Saldana bir hayranı tarafından takip edilerek bıçaklanmışsa da yararlı olarak kurtarılmıştır⁷¹. Rebecca Schafer olayından sonra ilk kez Kaliforniya’da 1990 yılında⁷², ardından büyük bir hızla ABD eyaletlerinin birçoğunda 1993 yılında takipçilik karşısı yasal düzenlemelere gidilmiştir⁷³.

63 Kaygısız, s. 162, 163.

64 Kremling, Parker, s. 163.

65 Türkmen, s. 1390; Doğan, s. 138.

66 Türkoğlu, s. 9.

67 Taşkın, Siber Gözetlenme, s. 294.

68 Ali Emrah Bozbayındır, R. Murat Önok, “Alman ve İtalyan Ceza Hukukunda Israrlı Takip Suçu”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Sayı 1, 2022, s. 306.

69 Buket Soygüt, “Kadına Yönelik Erken Şiddetinin Önlenmesi Bağlamında Stalking (Israrlı Takip) ve Cezasızlık Sorunu”, *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, Nisan 2020, Ar.Gör. Ceren Damar Şenel Armağanı-Cilt III, Seçkin Yay, Ankara 2020, s. 2782.

70 Mahmut Koca, İlhan Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 8. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2022, s. 531.

71 Soygüt, s. 2782.

72 Soygüt, s. 2782.

73 Korkodeilou, s. 20.

Ancak ABD’de 16 Ekim 2006’da Megan Meier adlı on üç yaşındaki bir kızın evinin dolabına asılı şekilde bulunmasıyla konu ciddi şekilde yeniden tartışılmaya başlanmış ve bu olayın ardından değişik ülkelerin yasalarında ısrarlı takip eylemini suç olarak belirleme eğilimi ortaya çıkmıştır⁷⁴. Bu çerçevede ısrarlı takip 1993’te Kanada’da suç tacizi (criminal harrasment), aynı yıl Avusturalya’da hukuka aykırı takip (unlawful stalking) adıyla yasal düzenlemeye konu edilmiş; ardından Avrupa’da ilk olarak 1998’de Belçika, ardından 2000 yılında Hollanda, 2005 yılında Malta, 2006 yılında Avusturya, 2007 yılında Almanya ve ardından yakın geçmişte İspanya, İtalya, Portekiz, Birleşik Krallık ve İskoçya’da yasalaşmıştır⁷⁵.

Ne var ki özellikle kıta Avrupası hukuk sistemini benimseyen ülkelerde, suç tipi “ısrarlı takip” olarak tanımlanmamıştır. Örneğin Belçika’da takip etme yerine “bir kişinin huzur ve sükununun bozulması” anlamında “taciz” sözcüğü tercih edilirken, Hollanda’da kavram “bir kişinin mahremiyetinin ihlali” olarak ifade edilmiştir⁷⁶. Keza bazı ülkeler düzenlemelerinde ısrarlı takip eyleminde mağdurun bundan rahatsız olmasını ölçüt olarak belirlerken⁷⁷, diğer bazı ülkeler ise suçun oluşması için mağdurun rahatsız olması şartını aramamaktadır⁷⁸. Genel bir görünüm olarak Anglo-Amerikan hukuk sisteminde ısrarlı takip suçunun tanımında mağdurun kaygı görmesi, Kıta Avrupası hukuk sisteminde ise failin davranışına ve niyetine göre ısrarlı takip suçu yaptırıma bağlanmaktadır⁷⁹.

Avrupa Konseyi Kadına Karşı Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) ısrarlı takip eylemini mağdura yönelik tehdit edici davranışların fail tarafından kasıtlı ve tekrarlanan şekilde gerçekleştirilmesi ile

74 Megan Meier’in kendisini on altı yaşındaki John Evans olarak tanıtan ancak aslında sahte bir hesap olan (sonradan bu sanal karakterin karakterin 47 yaşındaki Lori Drew adlı Meier’lere 4 sokak ötede yaşayan, Meier’in depresyonla mücadele ettiğini bilen ve Meier ile kızı arkadaş olan bir kadın olduğu anlaşılır. Kadının asıl amacının Meier’in kendi kızı hakkında ne düşündüğünü öğrenmek olduğu sonradan ortaya çıkar) kişilik tarafından ölümünden bir gün önce “kaltak”, “şişman” ve “O’ Fallon’daki herkes nasıl olduğunu biliyor. Sen kötü birisin ve herkes senden nefret ediyor. Hayatının geri kalanı boktan. Dünya sensiz daha iyi bir yer olurdu” şeklindeki mesajların ardından intihar etmesinin üzerine konu ABD kamuoyunda tartışılmış ve ardından ABD’de yasalaşmıştır. (Schwartz, s. 407, 408; Lipton, , s. 1120; Hunter, s. 35).

75 Korkodeilou, s. 21.

76 Korkodeilou, s. 21.

77 Örneğin Almanya’da suçun ceza kanununa konduğu ilk düzenlemede, İspanya, ABD’nin Kaliforniya ve Arizona Eyaletleri suçu zarar suçu olarak tanımlamıştır. Buna ilişkin değerlendirme çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde yapılmıştır. Birleşik Krallık, Malta da ısrarlı takip suçunu “zarar suçu” olarak tanımlamıştır. (Korkodeilou, s. 22)

78 Avusturya, Belçika ve Hollanda bu ülkelerden bazılarıdır. (Korkodeilou, s. 22). Bu ülkelerde ısrarlı takip “tehlike suçu” olarak tanımlanmıştır. Buna ilişkin değerlendirme çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde yapılmıştır.

79 Korkodeilou, s. 22

mağdurun kendisinin veya bir yakınının güvenliğinden endişe duyması şeklinde 34. maddesinde “takip amaçlı taciz” başlığı ile “*başka bir şahsa yönelik olarak gerçekleştirilen ve bu şahsı, şahsın kendisini güvende hissetmesini önleyecek şekilde korkutacak, kastlı biçimde tekrarlanan tehditkâr davranışlar*” olarak tanımlanmıştır⁸⁰. Yine Sözleşme’nin 3. maddesindeki şiddet kavramı altında siber şiddet “*bilgisayar sistemlerinin kullanılması suretiyle mağdur üzerinde tehdit yoluyla psikolojik, cinsel, fiziksel, ekonomik zararlar sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan hasar, haksızlık, ızdırap veya mağdurun sosyal durumunu, kişiliğini, zayıf yönlerini istismar etmeye yönelik eylemler*” olarak tanımlanmıştır⁸¹. Bu nedenle İstanbul Sözleşmesi, kavramı uluslararası düzeyde tanımlaması bakımından önemlidir⁸². Başka bir deyişle İstanbul Sözleşmesi, ısrarlı takip eyleminin özellikle Avrupa ülkelerinde yasalaşmasının öncülü olmuştur⁸³.

Hukukumuzda ise ısrarlı takip kavramı ilk kez 6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği’nin⁸⁴ (Yönetmelik) 3-1-j bendinde “*Korunan kişi: Tedbir kararı kapsamında korunan şiddet mağdurunu ve varsa beraberindeki çocukları, aile bireylerini ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurunu*”; 3-1-ş bendinde ise “*Tek taraflı ısrarlı takip: Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fîli, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı*” ifade eder şeklinde tanımlanmıştır⁸⁵. Ancak, tek taraflı ısrarlı takip ifadesindeki “tek taraflı” ifadesi, ısrarlı takip kavramının niteliği gereği tek taraflı (sadece failin gerçekleştirebileceği) bir eylem olmasından ötürü gerekli değildir⁸⁶. Ayrıca, İstanbul Sözleşmesi’nin 34’üncü maddesindeki tanımla Yönetmelik’teki tanım karşılaştırıldığında, İstanbul Sözleşmesi’nin ısrarlı takip kavramını daha anlaşılır şekilde düzenlediği ifade edilebilir⁸⁷.

80 Soygüt, s. 2785; Can, s. 150.

81 Emine Eylem Aksoy Retornaz, “Istanbul Convention and the Cyber Violence”, *The 10th Anniversary of The Istanbul Convention, Italian- Turkish Conference*, Pisa, 18th June 2021, Ed: Valentina Bonini, Rahime Erbaş, Pisa University Press, Pisa, 2021, s. 120.

82 Korkodeilou, s. 22.

83 Soygüt, s. 2782.

84 Resmî Gazete Tarihi: 18.01.2013 Resmî Gazete Sayısı: 28532.

85 6284 sayılı Kanun’daki düzenlemelerle, ısrarlı takip durumunda başvurulabilecek medeni hukuk çareleri için bkz Uyumaz, Akdağ, s. 64-87.

86 Doğan, s. 150; Özar, s. 1402, dipnot: 20.

87 Doğan, s. 150.

D. Karşılaştırmalı Hukukta ve AİHM İçtihadında İsrarlı Takip Suçu

Siber ortamdaki ısrarlı takip eyleminin, ayrı bir suç olarak mı düzenlenmesi gerektiği yoksa ısrarlı takip eyleminin siber zorbalığın bir türü mü olduğu yönünde değişik ülkelerde farklı düzenlemelere gidildiği görülmektedir. Bu konudaki tartışmaların temel sebebi hangi eylemlerin ısrarlı takip kapsamında sayılacağına, kavramın sınırlarının geniş olmasından ötürü güçlük taşımasıdır. Eğer tanım ve kapsam çok geniş tutulacak olursa ceza hukukundaki belirlilik ilkesine aykırı durumlar ortaya çıkabilecek, çok dar tutulursa ısrarlı takip kapsamındaki bazı eylemlerin cezalandırılmaması söz konusu olabilecektir⁸⁸.

Bu bağlamda, bazı ülkelerde ve eyalet sistemiyle yönetilen Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Kanada ve Avusturalya gibi bazı devletlerde, siber zorbalığın; bazı devletlerde veya eyaletlerde ise ısrarlı takibin cezai yaptırıma bağlandığı görülmektedir. Buna karşın bazı ülkeler ısrarlı takip eylemini ayrı bir suç olarak tanımlamak yerine, mevcut yasal düzenlemeleriyle yaptırıma bağlamayı tercih etmektedirler⁸⁹.

Özellikle ABD hukukunda, ısrarlı takip eyleminin ayrı bir suç olarak düzenlenmesi gerekip gerekmediği yönünde bazı öğreti tartışmaları yapılmış; sonuç olarak ABD’de eyaletler bazında da olsa ısrarlı takip eyleminin ayrı bir suç tipi olarak düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır⁹⁰. Federal düzeyde ısrarlı takip ve siber zorbalık eylemleri Eyaletler Arası İletişim Yasası (Interstate Communications Act) ve Federal Eyaletler Arası Stalking Ceza ve Önleme Yasası (Federal Interstate Stalking Punishment and Prevention Act) ile düzenlenmekte ve takip edilmektedir⁹¹. ABD’nin 49 eyaletinde elektronik yolla taciz eylemleri suç olarak kabul edilmiştir⁹². ABD’de ilk olarak 1993 yılında Michigan Eyaleti ısrarlı takip eylemini suç olarak kabul etmiştir⁹³. Kaliforniya ise, ısrarlı takip eylemini zarar suçu olarak cezai yaptırıma bağlayan ilk eyalettir⁹⁴. Florida Eyaleti Ceza

88 Bozbayındır, Önok, s. 318.

89 Korkodeilou, s. 22. Ne var ki Bulgaristan, Estonya, Danimarka, Yunanistan, İsviçre, Litvanya, Letonya, Slovenya ve Güney Kıbrıs’ta ısrarlı takip ayrı bir suç olarak kabul edilmemektedir. (Soygüt, s. 2783; Bozbayındır, Önok, s. 297). İsrarlı takip suçunu ayrıca düzenleyen ülkelerle düzenlemeyen ülkelere ilişkin karşılaştırmalı tablo için bkz Doğan, s. 147.

90 Whitmire, s. 5. Detaylı bilgi ve kararlardan örnekler için ayrıca bkz Yetim, s. 338, 358.

91 Cox, s. 283. Aynı yönde bkz Goodno, s. 34

92 Bozbayındır, s. 435; Kremling, Parker, s. 163.

93 Halder, Jaishankar, s. 71.

94 Goodno, s.4. Düzenlemeye göre, failin mağduru ısrarlı takibi neticesine mağdur hayatından endişe etmiş veya mağdurun huzuru bozulmuşsa fail bu eyleminden ötürü cezalandırılır. (Cal. Penal Code § 646.9(a); Cox, s. 284); ayrıca bkz Halder, Jaishankar, s. 71. Ancak düzenlemede suçun gerçekleşmesi için mağdurun üzerindeki ısrarlı hareketlerin ciddi ve yakın tehdit içerecek şekilde gerçekleştirilmesi aranmıştır.(Türkoğlu, s. 12).

Kanununda (FLA STAT ANN 784-048) eylem kasten gerçekleştirilmesi ve süreklilik içermesi kaydıyla bir kimsenin ısrarla takip edilmesi olarak tanımlanmıştır⁹⁵. Arizona Eyaleti'nde kısmen ve sınırlı da olsa mağdurla anonim veya başka bir şekilde sözlü, elektronik, telefon, telgraf, fiziki veya yazılı yollarla taciz edici bir şekilde temas kuran, iletişim kuran kişinin, mağdurun bu eylem nedeniyle güvenliğinden veya hayatından endişe etmesine neden olması durumunda cezalandırılacağı ifade edilmiştir⁹⁶. Ancak Arizona'daki düzenleme internet üzerinden gerçekleştirilen eylemler nedeniyle failin cezalandırılmasını mümkün kılmamaktadır⁹⁷. Keza Alabama'daki düzenleme gereği mağdurun, telefon, telgraf, mail veya herhangi bir iletişim aracı ile endişe duyacak şekilde ısrarla rahatsız edilmesi Eyalet Ceza Kanunu'nun 13-A-11-8 hükmü gereğince cezalandırılır⁹⁸. Alaska Eyalet Ceza Kanunu 13-2921 hükmü de Alabama'daki hükme benzer şekilde failin mağduru elektronik iletişim araçları ile ya da sözlü olarak herhangi bir yolla rahatsız etmesini cezai yaptırıma bağlamaktadır⁹⁹.

Buna karşın Nebraska, New Jersey ve New Mexico Eyaletleri'nde kişilerin iletişim araçları veya internet üzerinden rahatsız edilmeleri yasalarda tanımlanmış ve hatta haksız fiil olarak yaptırıma bağlanmışsa da bu eyaletler ısrarlı takip eylemini cezai yaptırıma bağlayan kurallara sahip değildir¹⁰⁰. Yine federal düzeyde de direk ısrarlı takiple ilgili olmasa da bazı düzenlemeler bulunmaktadır¹⁰¹. ABD'nin Missouri Eyaleti, ısrarlı takip eylemini etkili şekilde yaptırı-

95 Whitmire, s. 2, s. 9. Arkansas, Connecticut, Georgia, Hawaii, Kansas, Kentucky Eyaletleri, New York, Kuzey Karolina, Oregon, Washington, Wisconsin Eyaletleri de siber zorbalık eylemlerini değişik şekillerde yaptırıma bağlayan bazı eyaletlerdir. Ancak genel bir tespit olarak ABD'de eyalet düzeyinde siber zorbalığı yaptırıma bağlayan çok az yer olduğu görülmektedir. (Yetim, s. 352, 353. Detaylı bilgi için aynı eser, s. 354). Arkansas Eyalet Ceza Kanunu'nun 5-41-108 maddesinde failin mağduru korkutmak, yıldırım, tehdit etmek, istismar etmek amacıyla bir elektronik iletiyi, kısa mesajı veya buna benzer bir elektronik gönderiyi, mağdurun bu gönderiye ulaşacağı inanç ve düşüncesiyle mağdura iletmesi, bu mesajda da içerik olarak mağdurun kendisine yahut yakınlarına yönelik, malvarlığı, hayat, vücut bütünlüğü gibi zararlara yol açacağını ifade etmesi cezalandırılmaktadır. (Halder, Jaishankar, s. 71). Louisiana Eyaleti'nde de 18 yaşından küçük olan mağdurun her türlü elektronik metin, görsel, yazılı ve sözlü iletiyle zorlanması, suiistimal edilmesi, üzülmeye, yıldırılması 500 dolara kadar para ve veya altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Maviş, s.2474. Aynı yönde Schwartz, s. 419. Keza bkz Goodno, s. 25. Keza Kentucky Eyaleti'nde de ısrarlı takip eylemi cezai yaptırıma bağlanmıştır, Schwartz, s. 419.

96 Cox, s. 285. Bu nedenle Arizona'daki düzenlemenin zarar suçu olarak tanımlanması mümkündür görüşündeyiz.

97 Schwartz, s. 418.

98 Halder, Jaishankar, s. 71.

99 Halder, Jaishankar, s. 71.

100 Schwartz, s. 416, adı geçen eyaletlerin düzenlemeleri hakkında daha geniş bilgi için bkz aynı eser, 418. Aynı yönde bkz Cox, s.278; Kremling, Parker, s. 163.

101 Çocukları, kadınları internetteki zararlı içeriklerden korumaya yönelik yasal düzenlemeler bunlardan bazılarıdır. Yetim, s. 349, 352.

ma bağlayan eyaletlerden biridir¹⁰². En kapsamlı mevzuata sahip eyaletler New Hampshire, Oklahoma, Oregon ve Utah'tır¹⁰³.

Kanada'nın Manitoba Eyaleti'nin Siber Zorbalığı Önleme Yasası'nın 19'uncu maddesi (The Cyberbullying Prevention Act) siber zorbalık eylemi haksız fiil kapsamında kabul edilmiştir. Ancak mahkemece çocuklar hakkındaki verilen koruma kararlarına uyulmaması 18'inci maddenin üçüncü fıkrası gereğince suç olarak kabul edilmiştir¹⁰⁴. Keza Kanada'da Federal Ceza Kanunu'nun 264'üncü bölümünde ısrarlı takibin de tanımlandığı, mağdurda korku ve endişe yaratmaya elverişli olan bazı eylemlerin çevrim dışı ortamda dahi gerçekleştirilmesini on yıla kadar hapisle cezalandırılacağı ifade edilmiştir¹⁰⁵. Ayrıca Kanada Ceza Kanunu'nun 342.1'inci bölümü yeniden düzenlenerek online ortamdaki ısrarlı takip niteliğindeki davranışlar da suç olarak kabul edilmiştir¹⁰⁶.

Israrlı takip eylemi Alman Ceza Kanunu'nun 238'inci maddesinde de suç olarak kabul edilmiştir¹⁰⁷. Avusturya'da da iletişim araçları yoluyla sürekli taciz eylemi suç olarak kabul edilmiştir¹⁰⁸. Yeni Zelanda'da da eylem suç olarak kabul edilmiştir¹⁰⁹. Keza İspanyol, İngiliz, Kuzey İrlanda, İtalyan ve Avusturya hukuk sistemlerinde de ısrarlı takip veya siber zorbalık, farklı şekillerde de olsa yaptırıma bağlanmıştır¹¹⁰.

Keza Fransa, 2010 yılında duygusal istismarın ciddiyetini tanımak ve aile içi şiddet mağdurlarının korunmasını iyileştirmek amacıyla psikolojik şiddeti suç haline getiren yeni bir yasa çıkardı¹¹¹. Fransız Ceza Kanunu'nun 222-33 maddesi ile düzenlenen ısrarlı takip suçu 3 yıla kadar hapis ve 45.000 Euro para

102 Mo. Rev. Stat. § 565.090(1) (2011). Lipton, s. 1125.

103 Kremling, Parker, s. 163.

104 https://web2govmbca.translate.google.com/bills/402/b214e.php?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=sc (Erişim Tarihi: 30.03.2022) Düzenlemelerin detayına aşağıda "II- 3 Hareket ve Netice" başlığında girilmiştir.

105 Bu eylemler mağduru veya mağdurun yakınlarından birini ısrarla fiziken takip etmek; mağdurla veya mağdurun yakınlarıyla ısrarla ve sürekli olarak doğrudan ya da dolaylı iletişim kurmak; mağdurun veya yakının konutunun, işyerinin yahut bulunduğu yerin ısrarla ve sürekli olarak gözetlenmesi; mağdura veya aile üyelerinden birine yönelik tehditkar eylemlerde bulunmak olarak tanımlanmıştır. Halder, Jaishankar, s. 83.

106 Halder, Jaishankar, s. 84.

107 Türkmen, s.1396. Düzenlemenin detayına aşağıda "II- 3 Hareket ve Netice" başlığında girilmiştir.

108 Çakır, s. 208.

109 Maviş, s. 2474. Düzenlemelerin detayına aşağıda "II- 3 Hareket ve Netice" başlığında girilmiştir.

110 Detaylı bilgi için bkz Taşkın, Siber Gözetlenme, s. 297, 298. Düzenlemelerin detayına aşağıda "II- 3 Hareket ve Netice" başlığında girilmiştir.

111 Korkodeilou, s. 22.

ihlalini oluşturduğuna hükmetmiştir¹²¹. Öte yandan AİHM Buturugă- Romanya Kararında¹²² ilk kez siber şiddeti aile içi şiddetin bir türü olarak tanımlamıştır¹²³.

II. Israrlı Takip Suçunun Unsurlarının İncelenmesi

A. Korunan Hukuki Değer

Israrlı takip suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2. Kitabının "Hürriyete Karşı Suçlar" başlıklı 7. Bölümünde 123/A maddesi olarak düzenlenmiştir. Korunan hukuki yararın tespitinde bir suçun kanunda düzenlendiği yere bakmak gerekir¹²⁴. Buna göre, inceleme konusu olan suç hürriyete karşı suçlar bölümünde düzenlendiği için bu suçla kişilerin hürriyetinin ihlal edilmesi amaçlandığı için korunan ilk hukuki yararın "kişi hürriyeti" olduğu ifade edilebilir. Suçla kanaatimizce kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunda olduğu gibi kişinin rahatsız edilmeme, huzur ve sükunun korunması hakları da korunmaktadır¹²⁵. Suçla ayrıca mağdurun hareket, serbestçe düşünüp karar verme, beden dokunulmazlığı, mülkiyet, mahremiyet ve yalnız bırakılma hakkı korunmaktadır¹²⁶. Bu nedenle, ısrarlı takip suçunda korunan hukuki yararın "karma nitelik" taşıdığı ifade edilebilir¹²⁷.

Bu açıdan bakıldığında, ısrarlı takip suçu ile korunan hukuki yararın, kişilerin huzur ve sükununu bozma suçundaki gibi, konut dokunulmazlığını ihlal suçuna göre daha geniş olduğu ifade edilebilir¹²⁸. Zira, TCK 116'da düzenlenen konut dokunulmazlığını ihlal suçunda kişilerin konutlarında huzur ve sükun içinde yaşama hakkı koruma altına alınmışken¹²⁹, ısrarlı takip suçunda sadece konutta değil; kişilerin sosyal hayatlarında da huzur içinde yaşama hakları

121 Soygüt, s. 2791.

122 CASE OF BUTURUGĂ v. ROMANIA, (Application no. 56867/15), <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22docname%22:%5B%22Buturug%C4%83%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-201342%22%5D%7D> (Erişim tarihi: 26.4.2023)

123 Kararın ayrıntılı değerlendirmesi için Retornaz, s. 122, 123; Soygüt, s. 2791, 2792.

124 Ümit Kocasakal, "Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu", *Ankara Barosu Dergisi*, Sayı 2, 2015 s. 115.

125 Muharrem Özen, Atacan Köksal; "Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Sayı 68 (2), 2019, s. 482. "Kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu ile korunan hukuki yarar kişi özgürlüğünün korunması ve bireyin, psikolojik ve ruhsal bakımdan rahatsız edilmemesi ve yaşamını sağlıklı bir şekilde sürdürmesi olarak tanımlanmaktadır." (Yargıtay 4. CD. 4.11.2021 T, 2019/3545 E., K. 2021/26383 K. sayılı kararı, Kazancı, Erişim Tarihi: 13.04.2022). Aynı yönde bkz Yargıtay 4. CD. 18.10.2021 T, 2019/2868 E., 2021/24687 K sayılı kararı, Kazancı, Erişim Tarihi: 13.04.2022).

126 Can, s. 169.

127 Balcı, Çakır, Israrlı Takip, s. 326; Özar, s. 1406.

128 Özen, Köksal, s.485. Aynı yönde, Kocasakal, s. 116.

129 Pınar Pekşen, *Türk Ceza Kanunu'nda Konut Dokunulmazlığının İhlali Suçu*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli 2019, s. 25.

korunmaktadır. Bu anlamda, ısrarlı takip suçuyla korunan hukuki yararın “iç hürriyet” olduğu ifade edilebilir¹³⁰.

Israrlı takip, mağdurları bazı temel haklardan mahrum bırakan bir suçtur. Mahremiyet, seyahat özgürlüğü, serbest dolaşım, hareket özgürlüğü, korunma ve güvenlik hakları ısrarlı takip suçlarında mağdurların ihlal edilen temel insan hakları arasındadır¹³¹. Israrlı takip suçu, bu belli başlı temel hakları belli yönlerden ihlal ettiği için kişinin özel hayatının gizliliği, seyahat özgürlüğü korunma ve güvenlik hakları da korunan hukuki yararlar arasında kabul edilebilir. Ayrıca, ısrarlı takip suçu, vücut dokunulmazlığına veya cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar arasında bulunmuyor olsa da suç oluşturan fiillerin mağdurun vücut veya cinsel dokunulmazlığını ihlal etme tehlikesi ortaya çıktığı için 123/A maddesi ile mağdurların siber tacize karşı da korunması da amaçlanmıştır¹³².

B. Fail ve Mağdur

Israrlı takip suçunda herkes fail veya mağdur olabilir. TCK’da tüzel kişilerin fail olabilmesi kabul edilmediği için failin ancak gerçek kişi olması mümkündür (TCK 20/2). Ancak ısrarlı takip suçunda fail genellikle mağduru tanıyan ve mağdurla uzun ya da kısa geçmişe dayanan ilişkisi bulunan biridir¹³³. Fakat, faille mağdurun birbirini hiç tanımayan kişiler olabilmesi de mümkündür.

Maddedeki “bir kimse” ifadesinden yola çıkıldığında, kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunda olduğu gibi, kanunda sayılan eylemlerin belirli bir kişiye yöneltilmiş olması gerekir¹³⁴. Şu halde, mağdur belirli bir kimse değilse ısrarlı takip suçu da oluşmaz¹³⁵. Bu nedenle tüzel kişiler de suçun mağduru olamaz.

Maddenin ikinci fıkrasında mağdurun veya failin şahsından kaynaklanan ağırlaştırıcı nedenler öngörülmüştür. Buna göre mağdur çocuksa ya da failin ayrıldığı eşi ya da eski (boşandığı) eşi ise ceza ağırlaştırılacaktır. Çocuk kavramının TCK’nın 6/1-b hükmüne göre 18 yaşını doldurmamış olan kimse olarak

130 Özar, s. 1406.

131 Korkodeilou, s. 122.

132 Murat Balcı, Kerim Çakır, *Dijital Ceza Hukuku-I, Sosyal Medyada İşlenen Suçlar*, Adalet Yayınevi, Ankara 2023, s. 84. (Dijital Ceza Hukuku).

133 Çakmut, s. 80.

134 Kocasakal, s. 118, 132.

135 Yargıtay’ın TCK 123 hakkındaki yorumu da benzeri yöndedir: “Sanıklar hakkında “huzur ve sükunu bozma” suçundan 5237 Sayılı TCK’nın 123/1. maddesi uyarınca cezalandırılmaları istemiyle kamu davaları açılmış ise de, sanıkların belirli bir kişiyi yada kimseyi hedef almaksızın ve genel kastla sokaklarda bağırdukları iddia edilmiş olup bu şekilde eylemleri kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunun mağdurunun ancak belirli kişi yada kişiler olabileceği ve suçun sırf huzur ve sükunu bozmak maksadıyla yani özel kastla işlenebileceği, bu nedenle suçun unsurları oluşmadığından verilen beraat kararında bir isabetsizlik bulunmamaktadır.” (Yargıtay 12. CD. 9.11.2021 T, 2021/2474 E., K. 2021/7814 K. sayılı kararı, Kazancı, Erişim Tarihi: 13.04.2022).

anlaşılması; “ayrıldığı eş” veya “boşandığı eş” kavramının ise Medeni Kanun (MK) hükümlerine göre yorumlanması gerekir.

Ancak, kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunda olduğu gibi, ısrarlı takip suçunda da mağdurun psikolojik, ruhsal veya fiziki olarak, failin gerçekleştirdiği eylemlerin kendisine rahatsızlık verecek düzeyde olduğunu anlayacak durumda olması gerekir. Bu nitelikteki filleri algılayabilecek durumda olmayan mağdurlara karşı suçun konusunun oluşmayacağı ve bu nedenle suçun oluşmayacağı kabul edilmelidir¹³⁶.

İfade edilmelidir ki Dünya genelinde yapılan istatistiki araştırmalar, ısrarlı takip eyleminin mağdurlarının genellikle kadınlar ve çocuklar olduğunu ortaya koymaktadır¹³⁷. Bu nedenle, eylemin çocuklara ve boşanılan veya ayrıldığı eşe karşı işlenmesinin ağırlaştırıcı neden olarak kabul edilmesi kanaatimizce doğru bir yaklaşım olmuştur.

C. Hareket ve Netice

İsrarlı takip suçu ancak maddede sayılan hareketlerden birinin (veya birkaçının) işlenmesiyle gerçekleşebilir. Bu nedenle suç seçimlik ve bağlı hareketli suçtur¹³⁸. Oysa, Finlandiya, Almanya, Belçika, Portekiz ceza kanunlarında ısrarlı takip suçu serbest hareketli, İspanya, Avusturya ve İsveç'te ise bağlı hareketli olmakla birlikte hareketlerin listesi uzun tutulmuştur¹³⁹. Avrupa Konseyi de suçun serbest hareketli suç olarak tanımlanmasını önermektedir¹⁴⁰. Suç, bu yönüyle Avrupa'daki benzerlerinden farklılık taşımaktadır¹⁴¹.

Suçun oluşması için failin eylemlerinde ısrar göstermesi gerekir. İsrardan neyin kast edildiği veya eylemin kaç kez gerçekleştirilmesi gerektiği yönünde TCK'da bir tanım yoksa da yargı kararlarına göre ısrarın oluşması için eylemin birden çok kez tekrarlanması¹⁴², failin eyleminde sebat göstermesi, mağdurun

136 Özen, Köksal, s. 484.

137 Can, s. 165.

138 Özar, s. 1407.

139 Örneğin mal ve hizmet satın almak, kiralamak, mülkiyet hakkını ihlal etmek gibi davranışlar da ısrarlı takip eylemleri arasında sayılmaktadır. Türkoğlu, s. 34 vd.

140 Türkoğlu, s. 80.

141 Ancak kanun koyucu belirlilik ilkesinden uzaklaşmamak adına böyle bir yolu tercih etmiş olabilir; buna ilişkin gerekçede de bir açıklamaya rastlamadık. Yine de hareketlerin geniş tutulması ileride ortaya çıkabilecek, ısrarlı takip sayılabilecek ancak kanunda sayılmayan eylemlerin cezalandırılmama tehlikesini ortadan kaldırabilirdi. (Aynı yönde bkz Özar, s. 1408).

142 “Kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunun oluşabilmesi için, kanun metninde yazılı bulunan telefon etme, gürültü yapma ya da aynı maksatla, hukuka aykırı bir davranışta bulunulması eylemlerinin bir kez yapılmasının yeterli olmadığı, eylemlerin ısrarla tekrarlanması, süreklilik arz etmesi ve sırf kişilerin huzur ve sükununu bozma saiki ile işlenmesi gerekmektedir.” Yargıtay 4. CD. 11.3.2021 T, 2018/2910 E., K. 2021/8851 K. sayılı kararı, Kazancı, Erişim Tarihi: 13.04.2022).

failin eylemini istemediğini açık veya örtülü şekilde belirtmesi ile hareketler arasında çok uzun bir zaman geçmemiş olması gibi ölçütler aranmaktadır¹⁴³. Şu halde tek seferlik bir eylem, ısrar unsuru taşımadığı için ısrarlı takip suçunu oluşturmayacaktır¹⁴⁴. Mağdurun arzusuna aykırı olarak bir eylem fail tarafından sürekli ve çok uzun olmayan zaman aralıklarıyla tekrarlanıyorsa ve failin eylemi arasında amaç birliği bulunuyorsa ısrar şartı gerçekleşmiş sayılabilir¹⁴⁵. Öyleyse ısrar, eylemdeki sürekliliği ve tekrarı, kesinti ve tekrar olmayan eylemler yönünden ise belli bir yoğunluğa ulaşmayı (itiyat) ifade eden bir kavramdır¹⁴⁶. Bu nedenle, ısrarlı takip suçuna yol açan davranışların birden çok kez gerçekleşmesi ve mağdurda rahatsızlığa yol açması gerekir¹⁴⁷. Ancak suçun oluşması için faildeki ısrarın mutlaka aynı hareketin farklı zamanlarda gerçekleştirilmesi şeklinde ortaya çıkması aranmaz. Fail, maddede belirtilen hareketlerden birini ısrarla gerçekleştirebileceği gibi farklı seçimlik hareketleri farklı yer ve zamanlarda tekrarlamak suretiyle de ısrarını ortaya koyabilir¹⁴⁸. İsrar şartının gerçekleşip gerçekleşmediğini her somut olayın özelliğine göre hakim takdir edecektir. O halde, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu bakımından aranan bu ölçütlerin ısrarlı takip suçunun oluşması bakımından da uygulanması kanaatimizce yerinde olacaktır.

Suç, failin maddede sayılan hareketleri ısrarla yinelemesi üzerine gerçekleştirir. Daha önce de değinildiği üzere, ısrar şartı yoksa suç da oluşmaz. Bu nedenle, bir seferlik takip fiziksel veya sanal ortamda olsun ısrarlı takip suçunu oluşturmayacaktır. Koşulları varsa tek seferlik takip durumunda fail hakkında cinsel taciz (TCK 105), veya tehdit (TCK 106) suçlarından hüküm kurulabilir. Ancak, failin cinsel tacizden cezalandırılması için eylemlerinin cinselliğe yöneldiği yönünde bir özel kast bulunması gerekir¹⁴⁹. Aksi halde failin cinsel taciz suçundan cezalandırılması hukuken mümkün değildir. Ayrıca, cinsel taciz tek

143 Özen, Köksal, s. 488.

144 Kocasakal, s. 134. *“Bu suçun oluşabilmesi için, kanun metninde yazılı bulunan telefon etme, gürültü yapma ya da aynı maksatla, hukuka aykırı bir davranışta bulunulması eylemlerini bir kez yapmasının yeterli olmadığı, eylemlerin ısrarla tekrarlanması süreklilik arz etmesi ve surf kişilerin huzur ve sükununu bozma saiki ile işlenmesi gerekmektedir.”* Yargıtay 4. CD. 4.11.2021 T, 2019/3545 E., K. 2021/26383 K. sayılı kararı, Kazancı, Erişim Tarihi: 13.04.2022). Aynı yönde bkz Yargıtay 4. CD. 18.10.2021 T, 2019/2868 E., 2021/24687 K sayılı kararı, Kazancı, Erişim Tarihi: 13.04.2022).

145 Özen, Köksal, s. 488, 489.

146 Kocasakal, s. 135, 136.

147 Yener Ünver, “Ceza Hukuku Açısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri”, *Ceza Hukuku Dergisi*, Cilt 4, Sayı 11, 2009, s. 113.

148 Kanun teklifinin madde gerekçesinden alınmıştır. Aynı yönde Balcı, Çakır, İsrarlı Takip, s. 329.

149 Soygüt, s. 2799.

seferlik eylemler neticesinde de ortaya çıkabilirken, ısrarlı takip suçundaki eylemlerde süreklilik aranır¹⁵⁰.

Suç tipindeki ilk hareket “fiziken takip etmek” olarak ifade edilmiştir. Fiziken takip etmek, bir mağdurun fail tarafından yolda, dışarıda vs yürürken, gezerken, bazı iş veya işlemlerini yaparken izlenmesi olarak tanımlanabilir. Bu nedenle, fiziki takip koşulunun gerçekleşmesi için failin mağdurla mutlaka bedensel temas kurması gerekmez. İşyeri, okul, pazar gibi yerlerde mağdurun sıklıkla karşısına çıkılması, mağdurun konutunun önünde, sokağının girişinde sürekli ve ölçüsüz şekilde beklenmesi ya da mağdura takip edildiğinin hissettirilmesi fiziken takip etmek olarak kabul edilebilir¹⁵¹. Ancak fiziki takibin de ısrarlı olması ve zamana yayılması gerekir¹⁵². Bir görüşe göre, fiziki takibin aynı gün içerisinde ısrarla gerçekleştirilmesi durumunda da failin ısrarlı takip suçundan cezalandırılması mümkündür¹⁵³. Fikrimizce, böyle bir durumda eylem ısrarlı takip değil, kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunu (aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunmak) oluşturur. Zira, ısrarlı takibin oluşması için, daha önce de ifade edildiği üzere, kesin bir ölçüt bulunmamakla birlikte, bir eylemde ısrar unsurunun gerçekleşmiş sayılması için eylemin en az dört haftalık bir süreçte asgari on kez tekrarlanması gerektiği ifade edilmektedir. Yine daha önce ifade edildiği üzere, Kaliforniya Ceza Kanununda (paragraf 646.9) ise ısrar unsurunun gerçekleşmesi için eylemin “belirli bir süre içinde en az iki kez işlenmesi” şartı aranmaktadır. Öyleyse, ısrarlı takip suçunun oluşması için eylemin zamana yayılması şarttır. Ancak yine de bazı durumlarda iki veya daha fazla kez gerçekleşen hareketler ısrarlı takip oluşturmayabilir. Örneğin, bir e posta hataen birden çok kez aynı kişiye gönderilmişse ya da bir randevu talebi için bir kişiye farklı yollardan (e-posta, arama, sms vs) ileti göndermek de salt hareket birden çok kez gerçekleştirildi diye ısrarlı takip oluşturmayabilir¹⁵⁴.

Suç tipindeki ikinci hareket ise “haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak” olarak ifade edilmiştir. Buna göre failin mağdurun e postalarını, sosyal medya paylaşımlarını, whatsapp veya messenger gibi iletişim ağlarını, telefonlarını, arama kayıtlarını bilişim sistemleri aracılığıyla yahut üçüncü kişileri kullanarak mağdurla temas kurmaya çalışmasıdır. Bu nedenle, “haberleşme ve iletişim

150 Soygüt, s. 2808.

151 Balcı, Çakır, İsrarlı Takip, s. 328.

152 Özar, s. 1409.

153 Özar, s. 1409.

154 Uyumaz, Akdağ, s. 57.

araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak” şeklindeki hareket tipinin düzenlenmesi kanaatimizce yerinde olmuştur. Ancak, teknolojideki gelişmeler karşısında haberleşme araçları ile bilişim sistemleri arasındaki sınırları kesin olarak belirlemek zor olduğu için bu iki kavramın birlikte yorumlanmasında yarar vardır¹⁵⁵. Örneğin failin televizyon programlarına çıkıp mağdurun ismini belirterek onun hayatıyla ilgili bilgiler verip mağdurla iletişim kurmak istediğini ifade etmesi, mağdurun telefonunu ısrarla çaldırıp kapatması, mağdura istemediği halde istenmeyen mesajlar veya e postalar göndermesi suçun haberleşme ve iletişim araçlarının veya bilişim sistemlerinin kullanılması yoluyla işlendiğini gösterir¹⁵⁶.

Suçun oluşması için failin sayılan hareket tiplerinden biriyle mağdurla temas kurmaya çalışması şarttır. Temas kurulmasa dahi, temas kurulmaya çalışılması suçun oluşması için yeterlidir¹⁵⁷. Buna karşın, mağdurla temas kurmadan mağdurun sadece izlenmesi durumunda ısrarlı takip suçu oluşmayacaktır. Eğer temas kurmaya çalışmadan mağdurun haberleşme ve iletişim araçları bilişim sistemleri aracılığı ile izleniyorsa TCK 243/4’teki veri nakillerini sisteme girmeksizin teknik araçlarla izleme (ya da koşulları oluşması durucunda TCK 132/1.c.2 veya TCK 132/2’deki haberleşmenin gizliliğini ihlal yahut TCK 133/1’deki kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması) suçunun oluştuğu ifade edilebilir.

Mağdurla temas kurma üçüncü kişi aracılığıyla da gerçekleşebilir. Mesele fail bir arkadaşından mağduru ısrarla fiziken veya sosyal ağlar aracılığı ile takip etmesini; mağdura ısrarla kendisiyle iletişim kurmasını istemişse fail üçüncü kişi aracılığıyla temas kurmasını talep etmiş sayılmalıdır. Ancak, eyleme katılan üçüncü kişi hakkında, üçüncü kişi faille birlikte fail gibi hareket etmişse, duruma göre, TCK 37/1 veya TCK 37/2 hükümleri yahut yardım etmişse TCK 39/2-b veya 2-c hükümlerine göre iştirakten hüküm kurulabilir. Ayrıca failin mağdurun arkadaşlarına ulaşarak mağdurla temas kurmaya çalışması da temas kurma kapsamında kabul edilebilir¹⁵⁸. Ne var ki temas kurma koşulu bakımından failin üçüncü kişiyi, üçünü kişinin de faili tanınması gerekmez¹⁵⁹.

Suçun oluşması için mağdurun fiziken takip edilmesi ya da mağdurla haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullana-

155 Balcı, Çakır, *Israrlı Takip*, s. 329.

156 Balcı, Çakır, s. 329, 330.

157 Özar, s. 1411.

158 Murat Önok, “Ceza Hukuku Tekniği Açısından Israrlı Takip Eylemlerinin Suç Olarak Düzenlenmesi”, *İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi*, 8 Mart 2022 Özel Yayını, İstanbul Barosu Yayınları, s. 13.

159 Özar, s. 1411.

rak temas kurmaya çalışılması da yeterli değildir. Mağdurun temas kurmaya yönelik hareketlerden ötürü ciddi şekilde huzursuzluk duyması ve bu eylemler nedeniyle mağdur üzerinde ciddi huzursuzluk oluşması yahut mağdurun kendisinin veya yakınlarının birinin güvenliğinden endişe duyması da gerekir¹⁶⁰. Şu halde, ısrarlı takip suçu, zarar suçudur¹⁶¹. Eğer failin eylemi mağdurda huzursuzluk veya endişeye yol açmadıysa faile ceza verilmemelidir¹⁶². Eylemin mağdur üzerinde böyle bir etki doğurup doğurmadığını hakim belirleyecektir¹⁶³. Ancak, failin cezalandırılması için mağdurun eylemden ciddi şekilde etkilenmesi ve huzursuzluk duyması şarttır¹⁶⁴. O nedenle, bu araştırmanın iyi yapılması, failin cezalandırılabilmesi bakımından gereklidir. Sadece mağdurun beyanı ile hüküm kurulmamalıdır¹⁶⁵. Ancak suçun zarar suçu yerine somut tehlike suçu olarak düzenlenmesinin mağdurun korunması ve ceza adaletinin sağlanması bakımından daha uygun bir yaklaşım olabileceğini düşünüyoruz¹⁶⁶.

Ayrıca kanaatimizce suç ancak madde metninde sayılan hareketlerin fail tarafından aktif olarak gerçekleştirilmesiyle (icrai hareketle) işlenebilir. Bu nedenle, kanunda da açıkça belirtilmediği için¹⁶⁷, ısrarlı takip suçunun ihmali hareketlerle işlenebilmesinin mümkün olmadığı fikrindeyiz. Hareketlerin niteliğine göre, hareketlerin ani veya kesintisiz şekilde gerçekleştirilebilmesi mümkündür.

160 Bir görüşe göre, özellikle ısrarlı takip suçunda korunan hukuki yarar bakımından önemli olan husus, mağdurun saldırının geleceğinden çok gelebileceğinden korkmasıdır. (Balci/Çakır, *İsrarlı Takip*, s. 326).

161 Daha önce de değinildiği üzere maddenin gerekçesinde de “Yine ısrarlı takip suçu, zarar suçu olarak düzenlendiğinden, tehlike suçu olarak düzenlenmiş olan 123’üncü maddedeki suçtan ayrılmaktadır” denerek suçun zarar suçu olarak düzenlendiği ifade edilmiştir. (Kanun teklifinin madde gerekçesinden alınmıştır.). Aynı yönde Özar, s. 1412.

162 TCK’nın 123’üncü maddesi bakımından mağdurun rahatsız olmaması veya huzurunun bozulmaması durumunda da suçun oluşacağı, zira failin rahatsızlık verici ve huzur bozucu nitelikteki eylemlerin ısrarlı şekilde gerçekleştirilmesinin suçun oluşması için yeterli görüldüğü, rahatsızlığın ise şikayetle anlaşılabilceği ancak şikayetin dava şartı oluşu da gözetildiğinde suçun oluşmasına yönelik bir unsur olmadığı gerekçesiyle failin rahatsızlık verici eylemleri ısrarla gerçekleştirilmesinin suçun oluşması bakımından yeterli olduğu yönündeki görüş için bkz Veli Özer Özbek, Koray Doğan, Pınar Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Seçkin Yay., 16. Baskı, Ankara: 2021, s. 485, 486.

163 Kanun teklifinin madde gerekçesinden alınmıştır.

164 Özar, s. 1413. Yazar, ciddi şekilde etkilenme şartının aranmasının suçun cezalandırılmasını zorlaştıracakını öne sürmektedir. (Özar, s. 1413). Biz de bu fikre katılıyoruz.

165 Benzeri görüş için Balci, Çakır, *İsrarlı Takip*, s. 331.

166 Benzeri yönde Soygüt, s. 2804. Ancak aksi görüş, TCK 123’teki kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunun soyut tehlike suçu olmasından ötürü mağdur bakımından yeterli koruma sağlamaktan uzak olduğunu, zira ısrarlı takip eylemi neticesinde mağdurun genellikle olağan yaşam alışkanlıklarını değiştirmek zorunda kaldığını ifade ederek, getirilecek olan ayrı ısrarlı takip suçunun zarar suçu olarak düzenlenmesi gerektiğini öne sürmektedir. (Can, s. 168)

167 İhmali hareketin cezalandırılabilmesi için kanunda o suç tipinin failin ihmali hareketiyle cezalandırılabilceğinin açıkça belirtilmesi gerekir. (Bkz Murat Volkan Dülger, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 1. Baskı, Hukuk Akademisi, İstanbul 2021, s. 293.

Israrlı takip suçu Alman Ceza Kanunu'nun 238'inci maddesinde düzenlenmiştir. Düzenlemeye göre, ısrarlı takip suçunda failin mağdurla iletişim araçları veya diğer araçlarla, kendisi ya da üçüncü kişiler aracılığıyla iletişim kurmayı denemesi onun kişisel bilgilerini kötüye kullanarak mal veya hizmet siparişinde bulunması veya üçüncü kişilerin bundan dolayı onunla iletişime geçmesine sebep olması, onun veya yakınının yaşamını, vücut dokunulmazlığını, sağlığını veya özgürlüğünü tehdit eder veya buna benzer başka bir davranışta bulunması ve bu eylemlerin sonucunda kişinin yaşam biçiminin ağır derecede ihlal edilmesi gibi hiçbir suç tipine tam olarak girmeyen bazı eylemler failin üç yıla kadar hapis veya para cezasıyla cezalandırılmasını gerektiren eylemler olarak kabul edilmiştir¹⁶⁸. Şu halde Almanya'da suçun oluşması bakımından "eylemlerin sonucunda kişinin yaşam biçiminin ağır derecede ihlal edilmesi" şartı arandığı için, bu suç tipinin, suçun kanunda ilk tanımlandığı dönemde, zarar suçu olarak belirlendiği söylenebilir¹⁶⁹. Ancak Almanya'da mağdurun yaşam biçiminin ağır şekilde ve ciddi ihlal edilmesi gerektiğine ilişkin düzenleme 2021 yılında değiştirilerek, failin eyleminin mağdur üzerinde kalıcı olmasa dahi önemsiz de olmayacak bir etki bırakması ve failin eyleminin gerekçede de ifade edildiği üzere "tek haneli de olsa" tekrar tekrar gerçekleşen rahatsızlık düzeyinde olması suçun oluşması bakımından yeterli görülmüştür¹⁷⁰. Bu nedenle, Alman Ceza Kanununda yapılan 2017 (ve 2021) değişikliği sonrasında ısrarlı takip suçu soyut tehlike suçunun bir görünümü olan elverişlilik suçuna dönüştürülmüştür¹⁷¹. 2021 değişikliği ile cezalar ağırlaştırılmışsa da düzenleme suçun kapsamını genişlettiği ve belirlilik ilkesine aykırılık taşıdığı yönüyle de eleştirilmiştir¹⁷². Ancak 2021 değişikliği ile en çok rastlanan siber takip eylemleri tipikliğe dahil edilmiştir¹⁷³.

İspanyol Ceza Kanunu'nun 169 ve 173'üncü maddelerinde de ısrarlı takip suçu düzenlenmiştir. Düzenleme gereğince, bir kişinin ısrarla başka biri tarafından medya veya sosyal medya üzerinden takip edilmesi ve bunun da takip edilen kişinin günlük hayatını olumsuz etkilemesi şartıyla cezalandırılan bir suç tipi olarak belirlenmiştir¹⁷⁴. Şu halde, İspanyol ceza hukukunda da ısrarlı takip suçu, mağdurun günlük hayatının olumsuz etkilenmesi şartına bağlandığı için, zarar suçu olarak kabul etmiştir¹⁷⁵.

168 Türkmen, s. 1396.

169 Taşkın, Siber Gözetlenme, s. 294.

170 Balcı, Çakır, Israrlı Takip, s. 326.

171 Bozbayındır, Önok, s. 298, 315.

172 Bozbayındır, Önok, s. 298, 319.

173 Bozbayındır, Önok, s. 298, 321.

174 Bozbayındır, s. 437.

175 Aynı yönde bkz Taşkın, Siber Gözetlenme, s. 294.

ABD’de kadınlara karşı şiddetin önlenmesi için Kadınlara Karşı Şiddet Kanunu’nun (WAWA: Violence Against Women Act-) 2261A(2) (A) bölümüne 2006 yılında bir düzenleme eklenmiştir. Buna göre failin mağduru öldürmek, taciz etmek, korkutmak gibi amaçlarla hareket ederek, elektronik iletişim aletleriyle veya elektronik haberleşme kanallarıyla korkutması, rahatsız etmesi durumunda mağdurda duygusal sorunlar ortaya çıkması yahut mağdurun rahatsız olması söz konusu olursa; failin aynı maddenin 2261(b) başlığındaki yaptırımla cezalandırılması düzenlenmiştir¹⁷⁶. Bu durumda, ısrarlı takip suçu, ABD Kadınlara Karşı Şiddet Kanunu’nda da zarar suçu olarak düzenlenmiştir¹⁷⁷. Arizona Eyaleti’ndeki düzenlemede de mağdurun bu eylem nedeniyle güvenliğinden veya hayatından endişe etmesine neden olması şartı arandığı için¹⁷⁸ suçun zarar suçu olarak düzenlendiği kabul edilebilir.

İngiltere de ısrarlı takip eylemini ceza hukuku bağlamında yaptırıma tabi tutmayı tercih etmiştir. Buna göre ısrarlı takip eylemi 1997 tarihli Tacizden Koruma Yasası (Protection From Harrasment Act: PHA)¹⁷⁹, 1998 tarihli Kötü Amaçlı İletişim Yasası (Malicious Communication Act), 2003 tarihli İletişim Yasası (Communications Act), 1994 tarihli Ceza Adaleti ve Kamu Düzeni Yasası (Criminal Justice and Public Order Act) gibi kanunlarda eylem yaptırıma bağlanmıştır¹⁸⁰. Tacizden Koruma Yasası’nın ikinci maddesine göre ısrarlı takip sulh ceza mahkemesince yargılanır ve failin 6 aya kadar hapsine veya 5000 Sterlin para cezası ile cezalandırılmasına karar verilebilir. Eğer eylem nedeniyle mağdur şiddete uğrama korkusuna kapılmışsa failin aynı kanunun dördüncü maddesine göre sulh ceza mahkemesi veya Kraliyet Mahkemesi tarafından yargılanarak beş yıla kadar hapis veya sınırsız para cezası (yahut her ikisiyle birden) yargılanabilmesi mümkündür¹⁸¹. Yine Kanun’un beşinci maddesi gereğince hakkında cezai yaptırım uygulanan fail aleyhine uzaklaştırma kararı verilebilecektir. Keza Kanun’un üçüncü bölümünde ısrarlı takip eylemi aynı zamanda haksız fiil olarak da kabul edilmiş ve mağdurun hukuk mahkemesin-

176 Whitmire, s. 11.

177 Taşkın, Siber Gözetlenme, s. 296.

178 Schwartz, s. 418.

179 Kanunda 2013 yılında yapılan düzenlemelerle bir kişiyi takip etmek, herhangi bir şekilde bir kişiyle iletişim kurmak veya iletişim kurmaya çalışmak, bir kişiyle ilgili veya ilgiliymiş gibi görünen veya bir kişiden kaynaklandığı iddia edilen herhangi bir beyanı veya diğer materyali yayınlamak, bir kişinin internet, e-posta veya başka herhangi bir biçimde kullanımının izlenmesi; elektronik iletişimin (herhangi bir yerde (kamusal veya özel) izlenmesi, (loitering) aylak aylak takip etme; bir kişinin mülkiyetindeki herhangi bir mala müdahale etmek, bir kişiyi izlemek veya gözetlemek şeklinde ifade edilmiştir (Tim Owen, Wayne Noble, Faye Christabel Speed, *New Perspectives on Cybercrime*, Palgrave Mc Millan, UK, 2017, s.119).

180 Bozbayındır, s. 435; Korkodeilou, s.26; Halder/Jaishankar, s. 97.

181 Korkodeilou, s. 26.

den ihtiyati tedbir ve/veya tazminat talep etmesine de olanak tanınmıştır¹⁸². PHA, bazı eksiklikleri görüldüğü için 2012 yılında revize edilmiş ve Kanun'a 25 Kasım 2012'de "temel ısrarlı takip suçu" ile "şiddet korkusu veya ciddi endişe veya sıkıntı içeren ısrarlı takip suçu" eklenerek takip etme, mala müdahale etme, mağdurla temas girişiminde bulunma, aylak aylak takip etme, gözetleme veya bir kişiyi gözetleme gibi davranışların katalog listesini vererek, ısrarlı takip suçunun temel şeklinin cezasını altı aydan elli bir haftaya çıkarma yönünde hakime yetki vermektedir. Kanun'un yeni düzenlemesi, failin eyleminin mağdur üzerinde ciddi korku/kaygı yaratması ile günlük hayatını olumsuz şekilde etkilemesi esasına dayanmaktadır¹⁸³. Bu nedenle İngiltere'de ısrarlı takip suçunun "zarar suçu" olarak tanımlandığı söylenebilir. Ayrıca, ifade edilmelidir ki İngiltere 2019 yılında Stalking'den Korunma Kanunu (Stalking Protection Act)¹⁸⁴ adıyla özel bir kanun da çıkarmıştır¹⁸⁵.

Keza Kuzey İrlanda'da da 2022 yılında çıkarılan Stalking'den Korunma Kanunu (Stalking Protection Act) ile stalking suçu ayrı kanunla cezai yaptırıma bağlanmıştır¹⁸⁶. Buna göre kanunun ikinci kısmında failin mağdura karşı tehdit veya rahatsız edici davranışlar göstermesi üzerine mağdur üzerinde endişe veya korku ortaya çıkarsa, jüri yargılama neticesinde failin 5 yılı aşmamak üzere hapis veya para cezasına ya da her ikisine birden çarptırılması; jürisiz yargılama neticesinde ise failin 12 ayı aşmayan hapis cezasına veya yasal üst sınırı aşmayan para cezasıyla (yahut her ikisiyle birden) cezalandırılabilmesi mümkün hale getirilmiştir¹⁸⁷. Böylece, Kuzey İrlanda'da da ısrarlı takip "zarar suçu" olarak kabul edilmiştir.

İtalya, 17 Mayıs 2017 tarihinde siber takip/siber taciz eylemini yasal düzenlemeye bağlayarak, bu türden paylaşımların ilgili internet ortamından 48 saat içinde kaldırılması gerektiğine ilişkin düzenleme getirmiştir¹⁸⁸. İtalyan Ceza Kanununun ısrarlı takip suçunu düzenleyen 612 bis maddesinde son değişiklik ise 2019 yılında yapılmıştır. Son şekliyle hüküm şu hale gelmiştir: *"Fıil daha ağır bir suç teşkil etmediği takdirde, her kim, tekrar eden davranışlarla, tehdit veya taciz etmek suretiyle mağdurda süregelen ve ağır bir kaygı veya korku durumu oluşmasına veya mağdurun kendisinin, yakın bir*

182 Korkodeilou, s. 26.

183 Korkodeilou, s. 29.

184 <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2019/9/contents> (Erişim Tarihi: 26.04.2023)

185 Soygüt, s. 2794.

186 <https://www.legislation.gov.uk/niu/2022/17/contents/enacted> (Erişim Tarihi: 26.04.2023)

187 <https://www.legislation.gov.uk/niu/2022/17/contents/enacted> (Erişim Tarihi: 26.04.2023)

188 Bozbayındır, s. 437. İtalya'daki düzenleme hakkında geniş bilgi ve suç tipinin değerlendirilmesi için Bozbayındır, Önok, s. 339-366.

*akrabasının veya duygusal olarak bağlı olduğu bir kimsenin güvenliğinden makul korku duymasına yol açar veya mağduru yaşama alışkanlıklarını değiştirmeye mecbur kılar, bir yıldan altı yıl altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılır*¹⁸⁹. Hükmün ilk halinde 6 aydan 4 yıla kadar hapis cezası öngörülmüşken, cezanın üst sınırı önce 2013 yılında 5 yıla çıkartılmış, sonra da 2019'da alt sınır 1 yıla ve üst sınır da 6 yıl altı aya yükseltilmiştir¹⁹⁰. Şu halde, İtalya'da ısrarlı takip zarar suçu olarak düzenlenmiştir¹⁹¹.

Avusturya Ceza Kanunu'nda iletişim araçları yoluyla sürekli taciz eylemi suç olarak kabul edilmiştir. Buna göre Kanununun 107/c maddesi gereğince iletişim araçları ya da bilişim aygıtları yoluyla bir kişinin toplumdaki saygınlığına zarar verecek içeriklerin çok sayıda kişi tarafından anlaşılabilir şekilde paylaşılması ya da kişinin özel hayatına ilişkin bilgilerin çok sayıda kişiye ifşa edilmesi suç olarak düzenlenmiş olup, eylem neticesinde mağdurun intihara sürüklenmesi, intihara teşebbüs etmesi ya da yaralanması cezada ağırlaştırıcı sebep olarak kabul edilmiştir¹⁹². Bu nedenle Avusturya'da iletişim araçları yoluyla sürekli taciz eylemi tehlike suçu olarak kabul edilmiştir.

Avusturalya'da federal ceza kanunu ısrarlı takip eylemini ayrıca cezalandırmamaktadır¹⁹³. Buna karşın ısrarlı takip kapsamında olmamakla birlikte, siber zorbalık, siber taciz veya siber ırkçılık olarak tanımlanabilecek bazı eylemler çeşitli yasal düzenlemelerle yaptırıma bağlanmıştır. Ancak Avusturalya'da ısrarlı takibin suç olarak kabul edildiği eyaletler vardır¹⁹⁴. Avusturalya'nın sekiz eyaletinde de ısrarlı takip yaptırıma bağlanmış olup bunların yedisinde hangi eylemlerin ısrarlı takip oluşturduğu yasada açıkça ifade edilmiştir¹⁹⁵.

Avusturalya da internet üzerinden siber ırkçılığı 1992 tarihli Yayın Hizmetleri Yasası ile yaptırıma bağlamıştır¹⁹⁶. Victoria Eyaleti'ndeki düzenlemeye göre, online ortamda ırkçılık veya ayrımcılık içeren paylaşımlar 2001 tarihli Irk ve Dini Hoşgörü Yasası (Racial and Religious Tolerance Act, Art.7) gereğince

189 Bozbayındır, Önok, s. 340.

190 Bozbayındır, Önok, s. 340.

191 Bozbayındır, Önok, s. 298, 347.

192 Çakır, s. 208; Maviş, s. 2473.

193 Halder, Jaishankar, s. 107.

194 Queensland Eyaleti buna bir örnektir. Eyaletteki düzenleme (Queensland Ceza Kanunu md 1899) gereği ısrarlı takip, belli bir kimseye karşı yöneltilen ve kişide korku ya da zarara sebep olan birden fazla harekettir. Kişinin takip edilmesi, gözetilmesi, fiziksel olarak kişiye yaklaşılması, iletişim araçları aracılığıyla kişiyle iletişime geçilmesi ısrarlı takip suçunu oluşturur. Faile, suçun temel şekliyle 5, nitelikli hallerinden 7 yıl hapis cezası verilir. (Türkoğlu, s. 29).

195 Finch, s. 20.

196 Mason, Czapski, s. 284.

ce, ciddi şekilde aşığılama içermesi kaydıyla suç olarak kabul edilmektedir¹⁹⁷.

Avusturalya’da 2015 tarihli Çevrimiçi Güvenliğı Geliştirme Yasası’nın (Enhancing Online Safety Act 2015) 5’inci maddesinde çocuklara karşı siber zorbalık kavramı tanımlanmıştır¹⁹⁸. Aynı kanun gereğince, siber zorbalık içeren bir içerikle online ortamda karşılaştığı düşünün bir çocuğun zararlı içeriğı, devlet tarafından kurulan bir online güvenlik birimi olan e-güvenlik komiserine şikayet etme hakkı tanınmıştır¹⁹⁹. Sosyal medya servis sağlayıcılarına da çocuklara karşı işlenen siber zorbalık eylemlerinde, içeriğın yayından kaldırılması dahil önlemler alma görevi verilmiştir²⁰⁰. Ayrıca Avusturalya’da 2021 tarihli Çevrimiçi Güvenlik Kanununda da (Online Safety Act) çocukları siber zorbalıktan koruyucu hükümler bulunmaktadır²⁰¹.

Yeni Zelanda’da 2015 yılında kabul edilen “Zararlı Dijital İletişim Yasası” (Harmful Digital Communications Act) 22’nci maddesiyle, elektronik haberleşme sistemleri aracılığıyla üçüncü kişilere zarar verilmesini suç olarak kabul etmekte ve fail olan gerçek kişileri 2 yıla kadar hapis ve 50.000 dolara kadar; tüzel kişileri ise 200.000 dolara kadar adli para cezası ile cezalandırmaktadır. Suçun oluşması için failin mesajı mağdura zarar verme kastıyla göndermesi, mesajın mağdura veya mağdurun yerine geçmeye elverişli olan üçüncü kişiye zarar vermeye uygun olması ve mesajla mağdurun üzerinde zarar doğması şartları aranır²⁰². Şu halde suç, Yeni Zelanda’da zarar suçu olarak kabul edilmiştir.

197 Mason, Czapski, s. 298, s. 302.

198 Enhancing Online Safety Act, Part 1, Article 5 http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/legis/cth/consol_act/eosa2015220/s29.html?context=1;query=%22cyber%20bullying%22;mask_path= (Erişim Tarihi: 26.03.2022)

199 Enhancing Online Safety Act, Part-3, division 2 Article 18 http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/legis/cth/consol_act/eosa2015220/s29.html?context=1;query=%22cyber%20bullying%22;mask_path= (Erişim Tarihi: 26.03.2022). Türkiye’de de benzeri bir sistem getirilerek siber zorbalığın basit bir yöntemle internetten veya telefonla ihbarı sağlanabilir. (Aynı yönde Yetim, s. 372)

200 Enhancing Online Safety Act, Part-4, division 1-4 http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/legis/cth/consol_act/eosa2015220/s29.html?context=1;query=%22cyber%20bullying%22;mask_path= (Erişim Tarihi: 26.03.2022)

201 Online Safety Act 2021, Article 76 http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/legis/cth/num_act/osa2021154/s6.html?context=1;query=%22cyber%20bullying%22;mask_path= (Erişim Tarihi: 26.03.2022)

202 Maviş, s. 2473, 2474.

Kanada'nın Manitoba Eyaleti'nin Siber Zorbalığı Önleme Yasası'nın 19'uncu maddesi (The Cyberbullying Prevention Act) ise siber zorbalık eylemini haksız fiil olarak tanımlamıştır²⁰³. Ancak Kanun, 18'inci maddesinin üçüncü fıkrasında on sekiz yaşından küçük mağdurlar hakkında mahkeme tarafından verilen koruma (hatasız etmeme vb) kararına uymayan failin en çok 5000 ABD doları ile en çok 6 ay hapis cezasına çarptırılacağını düzenlemektedir²⁰⁴.

Daha önce de ifade ettiğimiz üzere, bir görüşe göre ısrarlı takip eylemini siber zorbalıktan ayıran en önemli ölçüt, failin veya mağdurun çocuk ya da genç olmasıdır. Eğer fail ya da mağdur çocuk veya genç ise eylem siber zorbalık, değilse ısrarlı takip olarak tanımlanmaktadır²⁰⁵. Ancak TCK 123/A kapsamında failin çocuk ya da yetişkin olması eylemin niteliğini değiştirmedigi, mağdurun çocuk olmasının ise ağırlaştırıcı neden olarak düzenlenmesi ve siber ısrarlı takibin siber zorbalığın değil, siber tacizin bir görünümü oluşu da gözetildiğinde, bu görüşe katılmadığımızı ifade ediyoruz.

D. Suçun Manevi Unsuru

İsrarlı takip suçu bakımından failde kastın varlığı yeterlidir. Suç olası kasıtlı da işlenebilir. Ne var ki suçun taksirle işlenebilmesi mümkün değildir. Fail, fiziki veya sanal takip şeklindeki kanunda tanımlanan eylemleri mağduru rahatsız etmek ve mağdurla temas kurmaya çalışmak suretiyle gerçekleştirmektedir. Failde eğer mağduru rahatsız etme veya mağdurla temas kurma iradesi yoksa kastın oluşmadığını kabul etmek gerekir. Bundan ötürü, kişilerin huzur ve sükununu bozma suçundan farklı olarak failde sırf huzur ve sükunu bozma amacının varlığı araştırılmayacaktır²⁰⁶. Bu nedenle, failin ısrarlı takip suçunu hangi amaçla gerçekleştirdiği suçun oluşması bakımından önem taşımaz ve bu durum ayrıca araştırılmaz²⁰⁷.

Ancak suç bakımından failin kastının mağduru rahatsız etmek veya mağdurla temas kurmaya çalışmak olduğunun kanıtlanması önemlidir. Failde, mağdurla temas kurma yönünde bir saik yoksa eylemin cezalandırılabilmesi mümkün değildir²⁰⁸. Belirtilmelidir ki temas kurmanın kimliğin gizlenmesi veya açıkça belli edilmesi şeklinde ortaya çıkabilmesi mümkündür²⁰⁹.

203 https://web2govmbca.translate.google.com/bills/402/b214e.php?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=sc (Erişim Tarihi: 26.03.2022). Yetim, Siber Zorbalık, s. 358.

204 https://web2govmbca.translate.google.com/bills/402/b214e.php?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=sc (Erişim Tarihi: 26.03.2022)

205 Yetim, s. 329.

206 Kanun teklifinin madde gerekçesinden alınmıştır.

207 Balcı, Çakır, İsrarlı Takip, s. 332; Önok, s. 17; Doğan, s. 140.

208 Koca, Üzülmüş, s. 538.

209 Koca, Üzülmüş, s. 538.

E. Hukuka Aykırılık Unsuru

Suçun takibi şikayete bağlı olduğu için mağdurun rızası (TCK 26/2) ilk hukuka uygunluk sebebi olarak ifade edilebilir. Mağdur, izlendiğini fark ettiği halde bu duruma ses çıkarmıyor ve faili şikayet etmiyorsa rızasının olduğu düşünülmalıdır.

Kanun hükmünün uygulanması da hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilebilir²¹⁰. Örneğin mağdur hakkında CMK 135 gereğince hukuka uygun şekilde alınmış olan iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması kararı varsa ve mağdurun iletişim araçları bu karara dayanılarak ısrarla takip ediliyorsa faile TCK 24/1 gereğince ceza verilmez.

Keza kanun hükmünün uygulanması kapsamında CMK 139 gereğince hukuka uygun şekilde alınmış olan gizli soruşturmacı kararı ile mağdurun takip edilmesi ya da CMK 140 gereğince hukuka uygun şekilde alınmış olan teknik araçlarla izleme tedbirine dayanılarak mağdur ısrarla takip ediliyorsa faile TCK 24/1 gereğince ceza verilmez.

Ancak hukukumuzda özel dedektiflik kurumunun yasal dayanağı olmadığı için²¹¹, uygulamada faaliyet gösteren özel dedektiflik kurumlarındaki görevlilerin bir kimseyi ısrarla takip etmesinin ısrarlı takip suçunda kural olarak hukuka uygunluk nedeni sayılmayacağı düşüncesindeyiz. Bu durumda özel dedektifin ısrarlı takip eyleminde, takip edilen kimseyle temas kurmaya çalışmak suretiyle takip edilen kişi üzerinde ciddi şekilde huzursuzluk oluşmasına ya da takip edilen veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olma koşulu ortaya çıkmamışsa suçun oluşmayacağı ifade edilmelidir. Zira dedektiflik, mantığı gereği takip edilen kişi ile iletişim kurulmamasını gerektirmektedir. Keza aldatılan eşin, diğer eş aldatma eylemini ortaya çıkarmak amacıyla ısrarla takip etmesinin de kural olarak üzerinde hukuka uygunluk nedeni sayılmaması gerektiği fikrindeyiz. Aldatılan eş eğer kendisi veya dedektif gibi bir gözetmen aracılığı ile eşiyile temas kurmaya çalışmak suretiyle, eşinin üzerinde ciddi şekilde huzursuzluk oluşmasına ya da eşinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olma koşulu ortaya çıkmamışsa suçun oluşmayacağını düşünüyoruz.

Buna karşın, ebeveynlerin çocuklarını zararlı alışkanlıklardan veya arkadaş

210 Koca, Üzülmüş, s. 539.

211 20.01.1994 Tarihli ve 3963 Sayılı Özel Dedektiflik Kanunu 25. Dönem Yasama yılında TBMM gündemine gelmişse de Kanun dönemin Cumhurbaşkanı tarafından veto edilmesi üzerine Genel Kurul'da tekrar görüşülmemiştir. Kanun halen komisyonda beklemektedir.(https://www5.tbmm.gov.tr//develop/owa/tasari_teklif_gd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=189697. Erişim Tarihi: 13.04.2022)

gruplarından korumak amacıyla ısrarla takip etmesinin, tedip ve terbiye hakkı kapsamında ısrarlı takip suçunu oluşturmayacağı fikrindeyiz. Ne var ki bu durumda eylemin suç oluşturmaması için çocuğunu takip eden ebeveynin çocuğunun üzerinde ciddi şekilde huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olmaması gerekir. Aksi halde ısrarlı takip suçunda fail ebeveyn de olabilir.

F. Suça Etki Eden Haller

Hükmün ikinci fıkrasında suçun ağırlaştırıcı nedenleri düzenlenmiştir. Buna göre, suçun çocuğa ya da ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı işlenmesi a bendinde ağırlaştırıcı neden olarak düzenlenmiştir. Buna göre mağdur çocuksa ya da failin ayrıldığı eşi ya da eski (boşandığı) eşi ise ceza ağırlaştırılacaktır. Çocuk kavramının TCK'nın 6/1-b hükmüne göre 18 yaşını doldurmamış olan kimse olarak anlaşılması; "ayrıldığı eş" veya "boşandığı eş" kavramının ise Medeni Kanun (MK) hükümlerine göre yorumlanması gerekir.

Failin eylemi, mağdurun okulunu, işyerini, konutunu değiştirmesine ya da okulunu veya işini bırakmasına neden olmuşsa fail hakkında b bendindeki ağırlaştırıcı nedenin uygulanması gerekir²¹². Ancak eğer eylem nedeniyle mağdur okulunu, işyerini, konutunu değiştirmesine ya da okulunu veya işini bırakmamışsa ikinci fıkranın b bendindeki ağırlaştırıcı nedenin uygulanması da gündeme gelmeyecektir.

İkinci fıkranın c bendinde ise eylemin hakkında uzaklaştırma ya da konuta, okula ya da işyerine yaklaşmama tedbirine karar verilen fail tarafından işlenmesi ağırlaştırıcı sebep olarak öngörülmüştür. Buna göre fail hakkında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 5/1-c maddesinde belirtilen "korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması" şeklindeki aile hakimi tarafından verilen tedbire uymayan fail hakkında maddede belirtilen ağırlaştırıcı neden uygulanır.

Ancak c bendi ile failin mağduru fiziken ısrarla takip etmesi ağırlaştırıcı neden olarak öngörülmüşse de fail hakkında 6284 sayılı Kanun'un 5/1-f maddesinde belirtilen "Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi" şeklindeki tedbire uyulmamasının ağırlaştırıcı neden sayılmaması kanaatimizce hatalı olmuştur. Zira ısrarlı takip suçunun temel şeklini düzen-

²¹² Bir görüş, bu fıkradaki düzenlemenin suçun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hali olduğunu öne sürmekte ve bu ağırlaştırıcı sebebin uygulanması için failde TCK 23 anlamında en azından taksirin varlığının aranması gerektiğini ifade etmektedir. (Balcı/Çakır, İsrarlı Takip, s. 333). Ancak düzenleme hali hazırdaki şekli ile neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hâl içermemektedir (Özar, s. 1414).

leyen ilk fıkrasında failin mağduru haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini kullanmak suretiyle rahatsız veya huzursuz etmesi de yaptırıma bağlanmıştır. Kaldı ki ısrarlı takip suçu çoğu kez fiziki takipten ziyade failin mağduru iletişim araçları ya da sanal ortamda ısrarlı takibi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Öyleyse, 6284 sayılı Kanun'un 5/1-f bendi gereğince aile hakimi tarafından verilecek olan "Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi" yönündeki tebdire uymayan failin ağırlaştırıcı sebepten sorumlu tutulabilmesi mümkün görünmemektedir.

Öte yandan, ısrarlı takip suçunun engellilere karşı işlenen hali ile silahla işlenmesinin de İtalya örneğinde olduğu gibi²¹³ ağırlaştırıcı sebep olarak düzenlenmemesinin eksilik olduğu fikrindeyiz²¹⁴.

Maddenin ikinci fıkrasında sayılan nitelikli hallerin takibi de şikayete bağlıdır. Fail bu durumda bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

G. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

1. Teşebbüs

Israr şartının aranması suçun mütemadi (kesintisiz) suç olarak kabul edilmesini gerektirir fikrindeyiz²¹⁵. Bu nedenle suçun neticesi hareketinden ayrılabilir. Mütemadi suçlarda temadi bitene kadar suça iştirak edebilmek mümkündür. Keza suç mütemadi suç olduğu ve neticesi hareketinden ayrılabilirdiği için de suça teşebbüs özellik göstermektedir. Örneğin failin mağduru fiziken veya sanal olarak ısrarla takip ettiğini gören üçüncü kişinin faile müdahale ederek eylemin tamamlanmasını engellediği bir olasılıkta suç belli bir süre devam ettiği için kanaatimizce tamamlanmış olarak kabul edilmeli ve faile tamamlanmış suçtan hüküm verilmelidir. Bu nedenle suçun teşebbüse elverişli olmadığını düşünüyoruz²¹⁶.

213 Bozbayındır, Önok, s. 358.

214 Aynı yönde Soygüt, s. 2808.

215 Aynı yönde bkz Özar, s. 1413. Ne var ki aksi görüşe göre, ısrarlı takip suçu devam eden birtakım eylemler zincirini gerektirdiği için, zaman içerisinde devam etmesi yönüyle "temadi" kavramına benzese de mütemadi suçlardan farklılık taşır. Çünkü ısrarlı takip suçlarında, mütemadi suçlarda olduğu gibi, hareketin oluşturduğu sonuç derhal sona ermez, ihlal birbiri üzerine eklenen davranışlarla devam eder. Fakat ihlali oluşturan davranışlar arasında, mütemadi suçtan farklı olarak, kısa süreli zamansal kesintiler olabilir. Mütemadi suçtan farklı olarak, Mağdurun üzerinde endişe ve güvensizlik hissi doğuran davranışların devamlılık göstermesine karşın, hareketlerin aynı nitelikte olması gerekmez. (Doğan, s. 151).

216 Aynı yönde bkz Koca/Üzülmez, s. 540. Aksi yöndeki görüş ise "fail ilk kez ve kısa bir süre takip edip de fark edilince takibi kesmişse burada tipik hareketin bir unsuru olarak "ısrarlı bir şekilde" şartı gerçekleşmemiştir, sorumluluk doğmaz. Fakat belirli bir süre ısrarlı bir şekilde yaptığı takibini mağdur tarafından fark edilince sona erdirmişse teşebbüsten sorumluluk yoluna gidilmelidir" diyerek ısrarlı takipteki fiziken takip açısından suçta teşebbüsün belli koşullar gerçekleştiğinde mümkün olduğunu öne sürmektedir. (Özar, s. 1410,1419).

Fail eğer mağduru bir iki kez takip etmiş ve bu eyleminde ısrar (süreklilik) oluşmamışsa, sonradan fail kendi iradesi ile takipten vazgeçmişse fail hakkında TCK 36'daki gönüllü vazgeçme hükümleri uygulanmalıdır. Ancak failin o ana kadarki hareketleri cinsel taciz, hakaret veya tehdit gibi başka bir suçu oluşturuyorsa faile ilgili suçtan ceza verilmelidir.

2. İştirak

Suç iştirak bakımından bir özellik taşımaz. Bu nedenle, TCK'nın iştirake ilişkin 37 vd hükümlerinin çıkabilecek uyuşmazlıklarda uygulanabilmesi mümkündür. Ne var ki suç mütemadi (kesintisiz) suç olduğundan, temadi bitene kadar suça iştirak edebilmek mümkündür. Ancak TCK 37/2 bağlamında failin örneğin bir akıl hastasını mağduru ısrarla takip etmek için görevlendirmesi durumunda asıl failin cezai sorumluluğuna gidilebilir.

3. İctima

Israrlı takip suçu bazı suçlarla içtima ilişkisi içerisinde olabilir. Ancak değişik suç tipleriyle içtima ilişkisini değerlendirmeden önce suçun zincirleme olarak işlenip işlenemeyeceği hususunun değerlendirilmesinde yarar görüyoruz.

Suç, fail tarafından aynı suç işleme kastıyla değişik zamanlarda aynı mağdura karşı işlenmişse, suçun kesintisiz suç olmasından ötürü faildeki kastın aynı suç işleme kastına mı yoksa farklı ısrarlı takip suçlarını işlemeye yönelik mi olduğunun tespiti önem taşıyacaktır. Ancak, failin ısrarlı eylemleri suç tipinde cezalandırıldığı için failin aynı mağdura karşı suçu farklı kasıtlarla işlediğinin ortaya konması oldukça zordur. Bu nedenle fail hakkında TCK 43/1 hükümlerinin uygulanmasının zor olduğunu düşünüyoruz²¹⁷.

Ne var ki fail aynı suç işleme kastıyla birden fazla mağdura karşı ilk fıkrada sayılan eylemleri gerçekleştirmiş ve birden fazla mağdur üzerinde ciddi şekilde huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarında birinin güvenliğinden endişe duyulmasına sebebiyet vermiş olabilir. Bu durumda fail hakkında TCK 43/2 hükümlerinin uygulanması mümkün olmalıdır. Sözelimi fail aynı sosyal medya hesabında birbiriyle arkadaş olan veya aynı sanal platforma üye olan birden fazla mağdura karşı haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmışsa TCK 43/2'den sorumlu tutulabilir.

217 Benzeri yönde Özar, s.1420. Yargıtay'ın TCK 123'e ilişkin uygulaması da aynı yöndedir.: "2-) Sanığın, katılana yönelik farklı zamanlarda gerçekleştirdiği mesaj gönderme şeklindeki eylemlerinin, TCK'nın 123. maddesinde düzenlenen kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunun "ısrar" ögesini oluşturması karşısında, zincirleme suç hükümlerinin uygulanma koşullarının bulunmadığı gözetilmeden, aynı Kanun'un 43/1. maddesinin uygulanması" Yargıtay 4. CD. 6.12.2021 T, 2019/8336 E., K. 2021/28505 K. sayılı kararı, Kazancı, Erişim Tarihi: 13.04.2022)

Ancak fail mağdura karşı haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmış, mağduru ciddi şekilde huzursuz edip mağdurun veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe etmesine sebebiyet vermişse ardından örneğin mağduru kasten yaralamışsa TCK 43/3 göndermesi ile fail hakkında hem kasten yaralamadan (varsa nitelikli hallerinden veya neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinden) hem de ısrarlı takip suçundan ayrı ayrı ceza verilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Zira bu durumda fail iki ayrı hareketle iki ayrı suç işlemektedir. Aynısını failin mağdura karşı ısrarlı takibinin ardından mağduru öldürmesi, mağdura işkence etmesi veya mağdura karşı yağma suçu işlemesi, eyleminin ardından mağdura karşı cinsel taciz, cinsel istismar veya cinsel saldırı suçu işlemesi durumunda da uygulamak; faile her eylemi için ayrı ceza vermek gerektiğini düşünüyoruz²¹⁸.

Israrlı takip suçu ile tehdit, şantaj suçları arasında da içtima ilişkisi ortaya çıkabilir. Eğer fail mağdura karşı haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmış, mağduru ciddi şekilde huzursuz edip mağdurun veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe etmesine sebebiyet vermişse; bu eylemleri sırasında mağduru örneğin ölümle tehdit etmişse veya mağdurun kendisiyle birlikte olmaması durumunda, eski erkek arkadaşıyla olan ilişkisini sosyal medyada ifşa edeceğini belirtmişse fail aynı hareketle birden fazla suçun oluşmasına sebep olduğu için TCK 44 gereğince bu suçlardan cezası daha ağır olandan cezalandırılmalıdır²¹⁹.

Ancak failin eyleminde ısrar yoksa, bu bağlamda fail mağduru ısrarla fiziken takip etmemiş, haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerin-

218 Nitekim kanun teklifinin genel gerekçesinde de “Düzenlemeyle özellikle kadına yönelik daha ağır ve şiddet içeren suçlar işlenmeden önce gerçekleşen ısrarlı takip fiillerinin orantılı bir yaptırıma bağlanması ve mağdurlara gerekli güvencenin sağlanması hedeflenmektedir” denerek ısrarlı takip suçunun başka suç tipleriyle (cinsel taciz, cinsel istismar, kasten yaralama, eziyet, kasten yaralama gibi) gerçek içtima ilişkisi içerisinde bulunabileceğine işaret edilmiştir. Keza maddenin gerekçesinde de “ısrarlı takip suçunun işlenmesi sırasında mağdura yönelik gerçekleştirilen fiillerin başka bir suç oluşturması halinde fail suç teşkil eden bu fiillerden de cezalandırılabilir. Örneğin ısrarlı takip fiili kapsamında mağdura yönelik gerçekleştirilen hareketlerden bir veya birden fazlasının hakaret veya tehdit suçunu oluşturması durumunda ısrarlı takip suçunun yanı sıra işlenen bu suçlardan dolayı da fail ayrıca cezalandırılabilir” dendiği görülmektedir. (Kanun teklifinin madde gerekçesinden alınmıştır.). Benzeri yönde Balcı/Çakır, *Israrlı Takip*, s. 333; Önok, s. 20.

219 Tarafımızca da benimsenen bir görüşe göre stalking eylemlerinin neticesi sebebiyle ağırlaşmış suça dönüşmesi mümkün olabilir. Failin, mağduru sürekli takip ederek akıl hastalığına yakalanmasına sebep olması veya otomobiliyle ısrarlı şekilde takip ederek kaza yapması neticesinde yaralanmasına sebep olması buna örnektir. Böyle bir durumda Alman Ceza Kanunu’nun 238’inci maddesine benzer şekilde, ısrarlı takip suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinden sorumlu tutulacağına ilişkin düzenleme getirilmesi TCK 44 uygulamasını engelleyerek, ceza adaleti bakımından daha adaletli sonuçlara yol açabilecektir. (Soygüt, s. 2808).

de ciddi şekilde huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olmamışsa fail hakkında ısrarlı takip suçundan hüküm verilemez. Bu durumda, eylem eğer niteliği gereği tehdit, cinsel taciz, hakaret veya TCK 243/4'teki veri nakillerini sisteme girmeksizin teknik araçlarla izleme (ya da koşulları oluşması durucunda TCK 132/1.c.2 veya TCK 132/2'deki haberleşmenin gizliliğini ihlal yahut TCK 133/1'deki kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması) suçuyorsa, faile sadece ilgili suç tipinden ceza verilmesi gerekir.

Öte yandan ifade edilmelidir ki ısrarlı takip suçu özel bir suç tipi olduğundan, eylemler TCK 123/A'daki tipe uygunsuzsa faile TCK 123'teki kişilerin huzur ve sükununu bozma suçundan ceza verilmeyecektir²²⁰.

H. Soruşturma, Kovuşturma ve Yaptırım

123/A maddesinin üçüncü fıkrasında “Bu maddede düzenlenen suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlıdır” denerek suçun takibi şikayete bağlı bir suç olduğu ifade edilmiştir. Şu halde mağdurun şikayet hakkını TCK 73/1-2 gereğince fiili ve failin kim olduğunu bildiği veya öğrendiği günden itibaren 6 ay içerisinde kullanılması gerekir.

Alman ceza hukukundaki düzenlemeye göre, suçun nitelikli hali olan eski eşin ısrarlı takibi re'sen soruşturulmaktadır²²¹. Keza Almanya'da suçun kovuşturulmasında kamu yararı bulunması durumunda savcının re'sen soruşturma açma yetkisi de vardır. Keza İtalya'da da suçun engellilere ve küçüklere karşı işlenmesi re'sen soruşturulmasını gerektirir²²². Bu nedenle failin eylemini boşandığı veya ayrıldığı eşine karşı gerçekleştirmesinin veya çocuğa karşı gerçekleştirmesinin (eylemin nitelikli halleri) re'sen soruşturulmalıdır.

Suç, şikayete tabi olmakla birlikte CMK'nın 253/3 hükmünde değişikliğe gidilerek ısrarlı takip suçu uzlaştırma kapsamı dışına çıkarılmıştır. Kanun teklifinin gerekçesinde (madde 12) “ısrarlı takip suçunun koruduğu hukuki yarar, uzlaştırma kurumunun mahiyetiyle uyuşmamaktadır” denerek bu durum izah edilmiştir.

Ancak, CMK 253/1.b.3 bendi gereğince tehdit suçunun basit şekli (TCK 106/1) uzlaştırma kapsamındadır. Oysa tehdit suçunda da kişinin iç huzuru, başka bir deyişle kişilerin huzur ve sükunu korunur²²³. Keza, TCK 123'teki kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunda da insanların huzurlu ve sakin şekilde

220 Kanun teklifinin madde gerekçesinden alınmıştır.

221 Can, s. 170.

222 Soygüt, s. 2809. Bozbayındır, Önok, s. 363.

223 Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 399.

normal hayat düzenlerini sürdürme hakkı korunmaktadır²²⁴. Tehdit suçu ile kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu ısrarlı takip suçuyla aynı hukuki yararı koruduğu halde, tehdit suçuyla kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunun uzlaştırma kapsamında olması; buna karşın ısrarlı takip suçunun uzlaştırma kapsamı dışında tutulması kanun koyucunun suç politikası konusundaki özensizliğini ortaya koyduğu fikrindeyiz. Ancak yine de ısrarlı takip suçunda fail ile mağdurun eşit durumda olmadığı ve mağdurların genellikle kadınlar (eski eş) ile çocuklar olduğu düşünüldüğünde, suçun uzlaştırma kapsamında olmamasının doğru olduğu fikrindeyiz²²⁵.

Israrlı takip suçunun temel şekli, CMK 251/1 hükmü gereğince basit yargılama usulüne tabi olacaktır²²⁶. Bu nedenle, kural olarak CMK 251/2 gereğince duruşma açılmadan karar verilebilir²²⁷. Yargılama asliye ceza mahkemelerinde yürütülecektir.

Öte yandan, kanun teklifinin 10 ve 11'inci maddeleriyle CMK'nın 234'üncü maddesinin birinci fıkrasının a bendinin üç numaralı alt bendi ile b bendinin beş numaralı alt bendi ve 239'uncu maddesinin ikinci fıkrasında değişikliğe gidilerek ısrarlı takip suçu da mağdurun, suçtan zarar görenin veya katılanın talebi üzerine vekil atanacak suçlar kapsamına alınmaktadır. Bu değişikliğin olumlu olduğu düşüncesindeyiz. Ancak ısrarlı takip suçu bu kapsama alınırken, suçla aynı hukuki yararı koruyan tehdit ve kişilerin huzur ve sükununu bozma suçlarının kapsam dışı bırakılmasının doğru olmadığını düşünüyoruz. Bu durumun ceza adaletine aykırı olduğu görüşünderiz.

Sonuç

Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) 2022 yılı Mart ayı içerisinde sunulan "Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" ile Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) "Hürriyete Karşı Suçlar" başlıklı yedinci bölümüne "Israrlı takip" başlıklı 123/A maddesi eklenmesi önerilmiştir. Söz konusu teklif TBMM genel kurulu tarafından 12.05.2022 tarihinde 7406 sayılı Kanun'un 8. maddesinde kabul edilerek yasalaşmıştır. TCK m. 123/A olarak düzenlenen söz konusu düzenleme 31848 sayılı ve 27.05.2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yayımlandığı tarih itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

224 Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 485.

225 Benzeri görüş için Can, s. 171.

226 Basit yargılamaya tabi olan suçlar arasında TCK'nın 123'üncü maddesindeki kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu da vardır. Geniş bilgi için bkz Ş.Cankat Taşkın, *Ceza Muhakemesi Hukukunda Seri Muhakeme ve Basit Yargılama Usulü*, Adalet Yay., Ankara 2020, s. 131-140. (Seri Muhakeme)

227 Taşkın, Seri Muhakeme, s. 141.

Getirilen düzenleme ile ısrarlı bir şekilde fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi şekilde huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verileceği hüküm altına alınmış; ikinci fıkrada suçun ağırlaştırıcı nedenleri, üçüncü fıkrada ise suçun soruşturma şartı düzenlenmiştir.

TCK'nın faklı maddelerinde düzenlenen ve farklı hukuki yararları koruyan tehdit, kişilerin huzur ve sükununu bozma, cinsel taciz, hakaret gibi suçlar ısrarlı takip eylemini ve sonuçlarını tam anlamıyla karşılamaktan uzaktır. O nedenle ısrarlı takip eyleminin TCK'da düzenlenmesini olumlu buluyoruz.

İsrarlı takip suç tipinin karşılaştırmalı hukuktaki bazı örneklerde (Almanya'da suçun ceza kanuna konduğu ilk dönemde, İtalya, Yeni Zelanda, İspanya, İngiltere ve Kuzey İrlanda) zarar suçu olarak düzenlendiği²²⁸, diğer bazı örneklerde ise (Almanya'daki 2017 sonrası düzenlemede, Avusturya, Belçika ve Hollanda'da) tehlike suçu olarak düzenlendiği görülmektedir. Türkiye'deki düzenleme ise bir zarar suçudur²²⁹. Ancak suçun zarar suçu yerine somut tehlike suçu olarak düzenlenmesinin mağdurun korunması ve ceza adaletinin sağlanması bakımından daha uygun bir yaklaşım olabileceğini düşünüyoruz.

İsrarlı takip suçu karşılaştırmalı hukukta, bazı ülkelerde seçimlik ve bağlı hareketli suç olarak tanımlanmış olmakla birlikte, suçu oluşturacak olan hareketler oldukça geniş sayılmıştır. Buna karşın bazı ülkelerde ısrarlı takip suçu serbest hareketli suç olarak tanımlanmıştır. Avrupa ülkelerindeki genel düzenleme ısrarlı takip suçunun serbest hareketli suç olarak tanımlanması yönündedir. Ülkemizde ise ısrarlı takip suçu seçimlik ve bağlı hareketli suçtur. Kanun koyucu belirlilik ilkesinden uzaklaşmamak adına böyle bir yolu tercih etmiş olabilir; buna ilişkin gerekçede de bir açıklamaya rastlamadık. Ancak, teknolojideki gelişmeler karşısında, ısrarlı takip sayılabilecek bazı hareketlerin cezasız kalmasının önlenmesi için hareketlerin geniş tutulması ileride ortaya çıkabilecek, ısrarlı takip sayılabilecek ancak kanunda sayılmayan eylemlerin cezalandırılmama tehlikesini ortadan kaldırabilirdi.

228 Bozbayındır, Önok, s. 298, 347.

229 Maddenin gerekçesinde de “Yine ısrarlı takip suçu, zarar suçu olarak düzenlendiğinden, tehlike suçu olarak düzenlenmiş olan 123'üncü maddedeki suçtan ayrılmaktadır” denerek suçun zarar suçu olarak düzenlendiği ifade edilmiştir. (Kanun teklifinin madde gerekçesinden alınmıştır.)

Tehdit suçu ile kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu ısrarlı takip suçuyla aynı hukuki yararı koruduğu halde, tehdit suçuyla kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunun uzlaştırma kapsamında olması; buna karşın ısrarlı takip suçunun uzlaştırma kapsamı dışında tutulması kanun koyucunun suç politikası konusundaki özensizliğini ortaya koyduğu fikrindeyiz. Ancak yine de ısrarlı takip suçunda fail ile mağdurun eşit durumda olmadığı ve mağdurların genellikle kadınlar (eski eş) ile çocuklar olduğu düşünüldüğünde, suçun uzlaştırma kapsamında olmamasının doğru olduğu fikrindeyiz.

Alman ceza hukukundaki düzenlemeye göre, suçun nitelikli hali olan eski eşin ısrarlı takibi re'sen soruşturulmaktadır. Bu nedenle failin eylemini boşandı ve ayrıldığı eşine karşı gerçekleştirmesinin veya çocuğa karşı gerçekleştirmesinin (eylemin nitelikli halleri) re'sen soruşturulmalıdır. Keza İtalya'da da suçun engellilere ve küçüklere karşı işlenmesi re'sen soruşturulmasını gerektirir²³⁰. Bu nedenle, suçun engellilere ve küçüklere karşı işlenmesi re'sen soruşturulmalıdır.

İsrarlı takip suçunun engellilere karşı işlenmesi ile silahla işlenmesinin de İtalya örneğinde olduğu gibi ağırlaştırıcı sebep olarak düzenlenmemesinin ek-silik olduğu fikrindeyiz.

Öte yandan, kanun teklifinin 10 ve 11'inci maddeleriyle CMK'nın 234'üncü maddesinin birinci fıkrasının a bendinin üç numaralı alt bendi ile b bendinin beş numaralı alt bendi ve 239'uncu maddesinin ikinci fıkrasında değişikliğe gidilerek ısrarlı takip suçu da mağdurun, suçtan zarar görenin veya katılanın talebi üzerine vekil atanacak suçlar kapsamına alınmıştır. Bu değişikliğin olumlu olduğu düşüncesindeyiz. Ancak ısrarlı takip suçu bu kapsama alınırken, suçla aynı hukuki yararı koruyan tehdit ve kişilerin huzur ve sükununu bozma suçlarının kapsam dışı bırakılmasının doğru olmadığını düşünüyoruz.

Tüm bu eleştirilere rağmen, 123/A maddesinin hukukumuzdaki ciddi bir eksiği giderdiği ve gelişen teknoloji karşısında doğan mağduriyetleri ortadan kaldırdığı ifade edilebilir.

---

230 Bozbayındır, Önok, s. 363.

- Çakmut, Özlem Yenerer, *Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçları*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2014.
- Chadwick, Sharlene, *Impacts of Cyberbullying, Building Social and Emotional Resilience in Schools*, Springer, London, 2014.
- Cook, Philip; Hodo, Tammy L, *When Women Sexually Abuse Men (The Hidden Side of Rape, Stalking, Harassment, and Sexual Assault)*, Preager, USA, 2013.
- Doğan, Recep, “Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu”, *Ankara Barosu Dergisi*, Sayı 2, 2014, s.136-154.
- Dülger, Murat Volkan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Hukuk Akademisi, 1. Baskı, İstanbul 2021.
- Enhancing Online Safety Act, Part 1, Article 5 http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/legis/cth/consol_act/eosa2015220/s29.html?context=1;query=%22cyber%20bullying%22;mask_path= (Erişim Tarihi: 26.03.2022).
- Enhancing Online Safety Act, Part-3, division 2 Article 18 http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/legis/cth/consol_act/eosa2015220/s29.html?context=1;query=%22cyber%20bullying%22;mask_path= (Erişim Tarihi: 26.03.2022).
- Enhancing Online Safety Act, Part-4, division 1-4 http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/legis/cth/consol_act/eosa2015220/s29.html?context=1;query=%22cyber%20bullying%22;mask_path= (Erişim Tarihi: 26.03.2022).
- Fabio, Sticca; Sonja, Perren, “Is cyberbullying worse than traditional bullying? Examining the differential roles of medium, publicity, and anonymity for the perceived severity of bullying”, *Journal of Youth and Adolescence*, Cilt 42 Sayı 5, 2013, s. 739-750. https://www.zora.uzh.ch/id/eprint/136007/1/Sticca_Perren_2013_JOYO.pdf (Erişim Tarihi: 24.3.2022).
- Finch, Emily, *The Criminalisation of Stalking: Constructing The Problem And Evaluating The Solution*, Cavendish Publishing, First Published in Great Britain, 2001.
- Goodno, Naomi Harlin, *Cyberstalking, a New Crime: Evaluating the Effectiveness of Current State and Federal Laws*, s. 1-62. <https://law.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=7936&context=expresso> (Erişim Tarihi: 29.10.2021).
- <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 24.3.2022).
- https://web2govmbca.translate.google/bills/402/b214e.php?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=sc (Erişim Tarihi: 30.03.2022).
- https://www5.tbmm.gov.tr//develop/owa/tasari_teklif_gd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=189697. (Erişim Tarihi: 13.04.2022).
- Halder Debarati; Jaishankar K, *Cyber Crime and the Victimization of Women (Laws, Rights and Regulations)*, *Information Science Reference*, USA, 2012.
- Higgins George E. ; Nicholson Jason, “The General Theory of Crime”, in: Thomas j Holt/ Adam M Bossler (Editors), *The Palgrave Handbook of International Cybercrime and Cyberdeviance*, Palgrave-Mac Millan, Switzerland 2020, s. 568-580.
- Hyland John M.; Hyland Pauline K.; Corcoran Lucie, *Cyber Aggression and Cyberbullying (Widening the Net)*, in: Hamid Jahankhani (Editor), *Cyber Criminology*, Springer, Cham, 2018, s. 47-68.
- Hunter Nick, *Cyber Bullying (Hot Topics)*, Raintree Books, London, 2012.

- Kaygısız, Esra Gökçen, “Şiddetin E-Hali: Siber Zorbalık”, *TİHEK Akademik Dergisi / Şiddetin Önlenmesi Özel Sayısı*, Sayı 4-5, 2020, ss.161-174.
- Koca, Mahmut; Üzülmöz, İlhan, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 8. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2022.
- Kocasakal, Ümit, “Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu”, *Ankara Barosu Dergisi*, Sayı: 2, 2015, ss. 111-146.
- Korkodeilou Jenny, *Victims of Stalking: Case Studies In Invisible Harms*, Palgrave Macmillan, Cham, 2020.
- Kowalski, Robin M.; Limber Susan P. ; Agatston Patricia W., *Cyber Bullying, Bullying in the Digital Age*, Blackwell Publishing, First Published, UK, 2008.
- Kremling, Janine; Parker, Amanda M. Sharp, *Cyberspace, Cybersecurity, and Cybercrime*, Sage Publications, USA, 2018.
- Lingg, Richard A., “Stopping Stalkers: A Critical Examination of Anti-Stalking Statutes”, *St John’s Law Review*, Cilt 67/2, 1993, s. 347-381.
- Lipton, Jacqueline D., “Combating Cyber-Victimization”, *Berkeley Technology Law Journal*, , Cilt 26, 2011, ss. 1103-1155, <https://www.jstor.org/stable/24118683> (Erişim Tarihi: 29.10.2021).
- Mason, Gail; Czapski, Natalie, “Regulating Cyber Racizm”, *Melbourne University Law Review*, Cilt 41, 2017, s. 284-340.
- Maviş, Volkan, “Ceza Hukuku Boyutuyla Siber Zorbalık”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 29, Sayı 3, 2021, ss. 2455-2500.
- Navarro, Jordana, Virtual danger An overview of interpersonal cybercrimes, s. 112 (in: *The Human Factor of Cybercrime*, Rutger Leukfedt/ Tomas J. Holt ,Editors), Routledge, New-York 2020, s. 111-133.
- Online Safety Act 2021, Article 76 http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/legis/cth/num_act/osa2021154/s6.html?context=1;query=%22cyber%20bullying%22;mask_path= (Erişim Tarihi: 26.03.2022).
- Owen, Tim; Noble, Wayne; Christabel, Speed Faye, *New Perspectives on Cybercrime*, Palgrave Mc Millan, UK, 2017.
- Önok, Murat, “Ceza Hukuku Tekniği Açısından Israrlı Takip Eylemlerinin Suç Olarak Düzenlenmesi”, *İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi*, 8 Mart 2022 Özel Yayını, İstanbul Barosu Yayınları, s.12-23.
- Özar, Süleyman, “Israrlı Takip Suçu, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Yıl:2022, Sayı: 71/3, s.1397-1430.
- Özbek, Veli Özer; Doğan, Koray ; Bacaksız, Pınar, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 16. Baskı, Seçkin Yay., Ankara 2021.
- Özen, Muharrem; Köksal, Atacan, “Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, , Sayı 68 (2), 2019, s. 479-527.
- Patchin Justin W.; Hinduja, Sameer, Cyberbullying An Update and Synthesis of the Research, in: Hinduja, S., & Patchin, J. W., *Bullying beyond the schoolyard: Preventing and responding to cyberbullying*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2009, Corwin Press, s. 13-35.
- Pekşen, Pınar, *Türk Ceza Kanunu’nda Konut Dokunulmazlığının İhlali Suçu*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli 2019.

- Retornaz Aksoy, Emine Eylem, “Istanbul Convention and the cyber violence”; *The 10th Anniversary Of The Istanbul Convention, Italian- Turkish Conference*, Pisa, 18th June 2021, Edited By Valentina Bonini and Rahime Erbaş; 2021, Pisa University Press, s. 119-128.
- Sallavaci Oriola, Crime and Social Media: Legal Responses to Offensive Online Communications and Abuse, in: Hamid Jahankhani (Editor), *Cyber Criminology*, Cham, 2018, (s.3-25).
- Semenza Daniel C., “Dating and Sexual Relationships in the Age of the Internet”, in: Thomas j Holt ; Adam M Bossler (Editors), *The Palgrave Handbook of International Cybercrime and Cyberdeviance*, Palgrave-Mac Millan, Switzerland 2020, s. 1067-1087.
- Skórzewska-Amberg Małgorzata, M. Global Threats But National Legislations—How to Adapt to the New Cyberspace Society, İn: Emilio C. Viano (Editor), *Cybercrime, Organised Crime, anda Societal Responses (International Approaches)*, Springer Publishing, Switzerland, 2017, s. 67-87.
- Schwartz, Kate E., “Criminal Liability for Internet Culpritz: The Need For Update State Laws Covering The Full Spectrum of Cyber Victimization”, *Washington University Law Review*, Cilt 87, Sayı 2, 2009, s. 406-436.
- Pavica, Sheldon; Rauschnabel Philipp A.; Honeycutt James M., *The Dark Side of Social Media (Psychological, Managerial and Societal Perspectives)*, Elsevier Inc, UK, 2019, s. 76.
- Simmons, Nicola; Cottrelle, Keel, *Cyber-bullying and The Law*, http://www.mbfxc.com/uploads/4/1/8/4/4184069/cyberbullying_and_the_law.pdf s. (1-59) (Erişim Tarihi: 29.10.2021).
- Soygüt, Buket, “Kadına Yönelik Erken Şiddetinin Önlenmesi Bağlamında Stalking (Israrlı Takip) ve Cezasızlık Sorunu”, *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:5, Sayı: 1, Nisan 2020, Ar.Gör. Ceren Damar Şenel Armağanı-Cilt III, Seçkin Yay, Ankara 2020, s. 2781-2814.
- Taşkın, Şaban Cankat, “Stalking (Siber Gözetlenme) Eyleminin Ceza Hukukundaki Yaptırımının Değerlendirilmesi”, *Uluslararası Bilişim ve Teknoloji Hukuku Sempozyumu, Tebliğler Kitabı*, (Editörler: Şerafettin Ekici, Ekrem Solak, Muhammed Emre Avşar), Adalet Yay., Ankara, Aralık 2021, s. 289-313. (Siber Gözetlenme)
- Taşkın, Ş.Cankat, *Ceza Muhakemesi Hukukunda Seri Muhakeme ve Basit Yargılama Usulü*, Adalet Yay., Ankara 2020. (Seri Muhakeme)
- Türkmen, Ahmet, “Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi,” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 11, Özel Sayı: 2009, 2010, s. 1387-1434.
- Türkoğlu, Selin, *Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip*, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.
- Uyumaz, Alper; Akdağ, İdris, “Türk Özel Hukukunda Şiddet ve Israrlı Takip Kavramı İle Israrlı Takip Mağdurunun Korunması”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 19, Sayı 2, 2015, s. 45-94.
- Ünver, Yener, “Ceza Hukuku Açısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri”, *Ceza Hukuku Dergisi*, Cilt 4, Sayı 11, 2009, s. 101-127.
- Whitmire, Trisha, *The Arrest and Prosecution of Cyber Stalkers: How „Rational“ are Criminal Justice Decision Makers?*, *Spring Term Thesis, University of Central Flo-*

- rida*, 2020, <https://stars.library.ucf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1150&context=etd2020> (Erişim Tarihi: 29.10.2021).
- <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2019/9/contents> (Erişim Tarihi: 26.04.2023).
  - <https://www.legislation.gov.uk/nia/2022/17/contents/enacted> (Erişim Tarihi: 26.04.2023).
  - Yargıtay 4. CD. 6.12.2021 T, 2019/8336 E., K. 2021/28505 K. sayılı kararı, Kazancı, Erişim Tarihi: 13.04.2022).
  - Yargıtay 12. CD. 9.11.2021 T, 2021/2474 E., K. 2021/7814 K. sayılı kararı, Kazancı, (Erişim Tarihi: 13.04.2022).
  - Yargıtay 4. CD. 4.11.2021 T, 2019/3545 E., K. 2021/26383 K. sayılı kararı, Kazancı, (Erişim Tarihi: 13.04.2022).
  - Yargıtay 4. CD. 18.10.2021 T, 2019/2868 E., 2021/24687 K sayılı kararı, Kazancı, (Erişim Tarihi: 13.04.2022).
  - Yargıtay 4. CD. 11.3.2021 T, 2018/2910 E., K. 2021/8851 K. sayılı kararı, Kazancı, (Erişim Tarihi: 13.04.2022).
  - Yetim, Servet, “Siber Zorbalık, Türkiye ve ABD Karşılaştırması (ABD V Drew Dosyası)”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Yıl:2015, Sayı:120, s. 325-384.
  - <https://www.beds.ac.uk/nccr/> (Erişim Tarihi: 19.7.2022).

